

Hebelejën

(Di biifi u dee Isaëli biibima)

Wan wöutu a fesi.

Di biifi aki, de sikifi ën da dee Isaëli sëmbë dee ko ta biibi a Masa Jesosi. Nöo de an sabi ambë mbei ën, biga di sëmbë di mbei ën an sikifi ën në nëën. Nöo te i lesi ën te i kaba, i ta si kuma Paulosu hën mbei ën, ma a so kamian i ta si kuma nëën mbei ën.

Nöo dee sëmbë dee di biifi aki sikifi da, a djei kuma de an dë tifiهدي ku di fa de ta dini Gadu kuma sëmbë u Masa Jesosi. De kë toona go möön a di awoo fasi de bi ta dini ën kuma Isaëli sëmbë. Biga de toona ta mëni kumafa de bi ta tja mbeti nango ta kii da Gadu kuma paima. De toona ta mëni dee begima u de kumafa de bi dë, nöo de ta kë toona go a dee awoo soni dë baka.

Nöo hën di di sëmbë di mbei di biifi aki jei sö, hën a kë u dee Isaëli biibima musu sabi taa dee soni u abi a Masa Jesosi fa u dë aki, de bunu gaanfa möön dee soni de bi abi a fesi. Biga an dë fuu paka paima u na wan soni möön. An dë fuu hoi dee peipei wëti u Isaëli möön tu. Fa Masa Jesosi dëdë da u dë, nöo hën da a paka hii paima da u kaa, nöo a puu u a dee Isaëli wëti basu. Hën nöo ko dë di Mindima fuu ku Gadu fa u dë aki, nöo a bumbuu gaanfa möön dee mindima u Isaëli dee bi dë a fesi.

Nöo sëmëni oto soni möön di sëmbë di mbei di biifi aki tei konda fuu sabi fa soni ko möön bunu da u a di ten u dë aki.

Aki di biifi seti.

¹ Wë dee sëmbë, u kë taki wanlō soni da unu aki. A bi dë sō a fesi taa Masa Gadu bi ta manda dee tjabukama fëën u de musu ta fan ku dee fesiten sëmbë fuu. Nöo sōmëni pasi de bi ta fan ku de a peipei fasi. ² Ma nöo a di lasiti ten aki, nöo hën a manda di fëën seei Mii ko fan ku u awaa.

Wë nöo di Mii u Gadu u ta taki aki, a abi kaakiti e. Biga di ten di Masa Gadu bi mbei mundu, nöo hën wë da di Sëmbë di a bi buta mbei hii dee soni tuu dëën. Nöo fa a sai dë, Gadu buta taa a o dëën hii soni faa abi de nëën maun.

³ Fa joo si di Mii u Gadu dë, dee sëmbë, nöo i musu sabi taa Gadu seei wë i si dë kaa e. Biga hii fa Masa Gadu dë, ku hii waiti di a abi, nöo sō nöo di Mii fëën naandë dë tu. Nöo di fan fëën di a ta fan abi kaakiti e, ta hoi hii soni u mundu tuu a de kamian be de an ta waka fanjanfanjan. Hën wë bi dëdë di dëdë wasi dee hogi du fuu puu a u liba da u tefa a kaba, nöo hën a go sindo fëën a di möön kaba hei kamian a di letimaun së u Gadu a liba ala.

Di pisi aki ta konda fa Masa Jesosi hei möön dee basia

u Gadu Köndë.

⁴ Nöo fa u ta fan aki, dee sëmbë, nöo nëën i sa si taa Masa Jesosi hei möön dee basia u Masa Gadu Köndë gaanfa. Wë biga di nē di a kisi taa a dë di Mii u Gadu, nöo hën ta lei limbolimbo taa a hebi möön de tuu. ⁵ Wë biga na un juu ten Gadu bi kai wan u dee basia fëën köndë, miii fëën? Nönö, an bi kai de sō e. Ma di Mii fëën di u ta taki aki, hën nöo a kai sō. Biga a bi taki a di Buku fëën taa:

Tide mi tja i ko buta a lanti fesi e,
be de si i taa ju da mi mii,
mi da i tata.

Nöö hën a toona taki möön taa:
Awaa de o ko sabi taa mi da i tata,
nöö ju da mi mii.

⁶ Nöö te Gadu o ta tja di Mii fëen ko a goonliba, nöö
a di juu ten dë nöö a taa:

Be hii dee basia u mi dee dë a mi köndë tuu
ta lesipeki ën fu di hei di a abi.

Sö Gadu taki u di Mii fëen e.

⁷ Ma di soni di a buta u de sikifi u dee basia fëen
köndë, an hebi sö e. „Futuboi u Gadu nöö de dë.”
Biga di Buku sikifi taa:

Dee basia Gadu abi,
a ta buta de fu de musu sa waka kuma ventu.
A mbei de futuboi fëen,
kuma faja tōngö sö nango ta ko kumafa a kë.
Sö Gadu taki u dee basia.

⁸ Ma te a o taki soni u di Mii fëen, „nöö an ta mbei
sipootu e. Gadu seei a kai ën. Biga” a taa:
Di Könu bangi fii i sindo nëen dë, Gadu,
ja o kumutu nëen möönsö.

Joo dë Könu u nöömö.

Nöö di tii fii ta dë wan leti tii seei.

⁹ Wë biga fa i sai dë,
nöö leti libi hën i lobi.

Ma hogilibi ja sa si a wojo seei.

Nöö fëen mbei Masa Gadu, di Gadu fii, hopo i.

A buta i hei möön hii dee otowan fii i ku de ta nama
tuu.

Nöö fa a hopo i dë, nöö ku gaan piizii,
ku wai, a buta i a di hei dë.

Sö Gadu taki fëen mii. ¹⁰ Nöö söseei a wan oto
kamian u di Buku „a kai ën “Masa” di” a taa:

Masa, i wë seti di goonsei u di goonliba.

Dee soni dee dë a mundu ala,
nöö i wë mbei de buta sö e:

„dee teeja, libawojo, sonu, dee soni dë tuu,„
i wë tëmbë de sö.

¹¹ Ma hii fa i si de sai dë seei,
de tuu seei o kaba a sösö nöömö wan daka.
Ma i, joo tan u nöömö.

Fa i si de sai u de dë,
de tuu o ko gaandi kuma koosu.

¹² Joo doba de kumafa de ta doba awoo koosu tja
go buta a wan kamian

fii toona tei otowan.

Sö de o tooka e.

Ma i, fa i sai dë, ja o tooka möönsö.

Joo dë fu nöömö.

Sö wë Gadu taki da di Mii fëën e, dee sëmbë. ¹³ Ma
na wan daka seei a taki sö da wan u dee basia fëën
e. Söseei tu na wan ten a kai wan u de wan daka
taa:

Ko sindo a mi letimaun së aki
be mi mbei dee felantima fii saka a i basu
kuma wan bangi di i ta buta futu.

¹⁴ Ma nöö dee basia fëën, de dë futuboi nöö na
akaa fasi. Wa ta si de ku wojo ma Gadu ta manda
de u de musu ta wooko da u dee sëmbë fëën, dee a
buta fuu feni hii di heepi fëën di a abi u heepi u.

2

*Aki ta bai de taa di baka buka aki hebi möön di
fosuwan.*

¹ Wë nöö dee sëmbë, dee soni u Gadu u ko jei fa
u dë aki, nöö u musu ta köni nöömö be wa misi de
e. ² Wë biga di buka di Gadu mbei ku u a bakaten
aki, a dë wan hebi buka.

Wan sabi fa a bi dë di Gadu mbei di fosu buka ku
Isaëli sëmbë nö? Dee basia u Gaangadu köndë wë
bi tja di buka dë ko, nöö a bi abi kaakiti e. Biga ee

i misi wan piki pisi fëen seei, nöö i musu fu kisi ën sitaafu nöömö kumafa a fiti.

³ Wë nöö di gaan heepi Masa Gadu manda ko da u ku di baka buka di a mbei ku u aki wë? Ee u kai ën sösö soni, nöö na a möön hogi nöö? Wë biga di aki sö, Masa Jesosi seei hën fosu tjëen ko konda da sëmbë, nöö dee sëmbë dee jei ën nëen, nöö hën de tei ën tja ko konda da u tu fuu jei.

⁴ Nöö fa de ta kondëen dë, Gadu seei dë ku de nëen. Biga a du sëmëni foombo soni a de liba ku sëmëni maaka u sëmbë musu si taa dee soni de ta taki dë, de dë tuutuu soni. Dee peipei kōni u di Akaa fëen seei a paati da de kumafa a kē fu de musu abi, be sëmbë si taa a nama ku de a di buka de ta konda dë.

Sö di baka buka aki hebi tjika e.

Aki ta lei fa Masa Jesosi nama ku libisëmbë tjika.

⁵ Un boo luku di soni di u bi ta taki naandë, dee sëmbë. Fa di goonliba o pasa, njunjun wan o ko dë, nöö na a dee basia fëen kōndë maun Gadu o buta di njunjun goonliba naandë e. Nönö. „Ma a libisëmbë maun a o butëen.” ⁶ Biga wan sëmbë bi hakisi Gadu soni a wan kamian u di Buku taa:

Ambë seei da libisëmbë di i ta mēni ën sö?

Ambë da wan libisëmbë mii di i a’ pakisei fëen sö?

⁷ I bi mbei ën fu wan pisiten möön lagi möön dee basia fii kōndë.

Nöö hën i toona hei ën dëen nëbai möön hii soni.

⁸ Hii soni i buta nëen basu.

Sö Gadu Buku taki e.

Wë di Gadu buta hii soni a u libisëmbë basu kaa, nöö na wan soni fika di dë a u liba möönsö. Ma töku wa ta si taa a dë sö eti e.

⁹ Ma wan soni u ta si tuu o, dee sëmbë, taa fa u dë aki, wan Libisëmbë dë di ko feni di hei dë.

Hën da Masa Jesosi. Leti kumafa di Buku taki dë, söseei Gadu bi sakëën fu wan pisiten buta möön lagi möön dee basia fëën köndë. Biga di a ko dë a goonliba aki, a bi tja pena tefa a dëdë seei. Nöo a di dëdë fëën dë, nëën i sa si fa Masa Gaangadu abi bunuhati fuu libisëmbë tjika, dee sëmbë. Biga a mbei Masa Jesosi tei di dëdë fu hii sëmbë dëdë da u. Ma nöo baka u di dë hën a toona hopo ën, hën a dëën di möön hei në a mundu.

¹⁰ Fa Masa Gaangadu mbei hii soni dë, dee sëmbë, a mbei de fu de musu dë fëën seei. Nöo a bi abi nëën pakisei gaanduwe taa a o mbei sëmëni libisëmbë ko miii fëën. Nöo fu di woo dë miii fëën, nöo a o mbei woo dë a dendu u di hei ku di waiti di hën Masa Gaangadu abi. Nöo hën mbei a manda Masa Jesosi ko kuma wan Fesima, faa mbei pasi da u fuu feni di hei dë.

Wë nöo a bi fiti u di Fesima dë musu tja fuka e. Biga a sö wan fasi nöo Gadu bi sa seekëën faa ko wan kaba bumbuu fesima fuu. Nöo di sëmbë di i si Gadu buta faa heepi u sö dë, hën da Masa Jesosi e, dee sëmbë. ¹¹ Hën wë ta mbei u ko apaiti sëmbë gbelingbelin da Gadu söndö föutu. Nöo fa a ta heepi u tjika dë, u ku ën tuu ko dë di wan famii. Nöo fëën mbei sen an kisi ën faa kai u sëmbë fëën.

¹² Wan sabi fa a bi taki dëën Tata a di Buku nö? A taa:

Mi o ta konda soni fii da dee baaa u mi e.

Fa de o ta ko ta miti makandi dë,

mi o ta dë leti a de mindi naandë ta kanda ta kai i
në ta gafa i.

└Wan si fa a kai u “baaa” nö?┐

¹³ Nöo söseei └a fan kuma wan libisëmbë di┐ a taki soni u Gadu a di Buku taa:

Mi o buta futoou u mi nëën liba.

Hën a toona taki möön taa:

Luku e. Luku mi aki, ku dee mii dee Gadu da mi.

Sö a nama ku u libisëmbë tjika e, dee sëmbë.

¹⁴ Wë leti kumafa i si u dee mii a taki dë abi sinkii ku gadjabia, nöö sö hënseei ko abi sinkii ku gadjabia tu, faa musu sa dëdë kuma wan libisëmbë. Nöö di dëdë fëen dë, hën kaba di sëmbë a sösö di ta tja dëdë ko. Hën da di didibi. Masa Jesosi booko ën kaakiti gbegedee, dee sëmbë. ¹⁵ Fa u bi dë a fesi ta fëëë dëdë a hii di libiten fuu dë, naandë u bi dë a katibo. Ma Masa Jesosi puu u a katibo dë mbei u ko dë fiifi. ¹⁶ Nöö dee sëmbë dee i si a heepi sö, na basia u Gaangadu köndë e, ma u libisëmbë wë, kuma un dee böngö fu Abahamu dë.

¹⁷ Nöö da sö i si taa Masa Jesosi bi musu ko dë a hii pei futu leti kuma dee “baaa” fëen e, dee sëmbë, faa sa dë wan tjalihati Mindima ta fan ku Gadu da u. Fa u dë aki, u ko abi wan futoou sëmbë ta wooko da Gadu. Hën seei bi paka da dee hogi du fuu, fuu sa ko bunu ku Gadu baka. ¹⁸ Biga fu di a bi dë libisëmbë, hën mbei a ko sabi dee fuka di wan libisëmbë abi. Dee sëmëni soni ta biinga u hai u fuu du hogi, de seepi bi ta biinga u hai ën tu, tefa de dëen fuka. Nöö hën mbei a sa heepi u awaa te u dë a fuka e, dee sëmbë.

3

Aki ta lei fa Masa Jesosi hei möön Mosesi.

¹ Wë nöö dee sëmbë fuu dë, un dë sëmbë u Gadu apaiti e, biga a kai unu fuun ko sëmbë fëen köndë. Hën mbei mi taki e, taa un musu buta pakisei fuunu gaanfa seei a Jesosi liba. Biga hën da di

Tjabukama u Gadu di a manda ko, ufö hën da di Gaan Mindima fuu ku Gadu a di biibi di u dë aki.

² Wë nöö un sabi fa de ta tei wan sëmbë buta faa tii sëmëni hia sëmbë dee ta dë a wan gaan wosu dendu. Wë sō nöö Gadu bi buta Mosesi faa musu tii hii dee sëmbë fëën dëën, a di ten de bi dë a di sabana. Nöö Mosesi bi du di wooko a wan futoou fasi tuu, leti kumafa Gadu bi kē. Nöö hën a di bakaten aki, hën Gadu tei Masa Jesosi buta a di wooko dë, faa tii dee sëmbë fëën dëën, kumafa Mosesi bi ta tii de a fesi. Nöö a ta wooko di wooko a wan futoou fasi tu, kumafa Mosesi bi ta wooko.

³ Ma fa i si Masa Jesosi ko a di kamian dë, nöö a hebi möön Mosesi e. Nöö a abi möön nēbai tu. Wë biga hën da di Mii u di Sëmbë di, abi di wosu, nöö di Sëmbë di abi di wosu hën hebi möön hii dee sëmbë dee dë a di wosu tuu, na sō nō? ⁴ Nöö hiniwan wosu ta abi hën basi, ma di gaan basi a hii soni liba nöö hën da Masa Gaangadu.

⁵ Fa Gadu bi buta Mosesi futuboi fëën dë, nöö a bi wooko bunu tuu kumafa Gadu kē, ta tii hii dee sëmbë dee dë a di wosu dendu u Gadu. Ma hii fa a bi ta du dë seei, a bi dë wan peentje nöö fu lei u dee soni dee o ko a bakaten aki.

⁶ Ma Jesosi, Keesitu, fa a ko aki, nöö na wookoma u di wosu wanwan nöö a dë e, ma hën da di Mii seepi u di Sëmbë di abi di wosu. Nöö hën abi taki a hii di wosu.

Nöö dee sëmbë dee ta dë a di wosu u Masa Gaangadu dendu dë, nöö u wë e. Nöö fa u ko sëmbë fëën aki, nöö u musu biibi go dou sōndö lasi hati. U musu dë ku wai ta mēni dee soni dee Gadu paamusi u taa woo feni. Nöö ee u dë sō kaa, nöö u sa dë sëmbë fu di wosu u Masa Gaangadu dendu seei gbelin.

Aki ta lei fa dee Isaëli sëmbë bi lasi di böö di Gadu bi o da de.

⁷ Dee sëmbë, wan jei fa di Akaa u Gadu bi bai u nö? A taa:

Tide te un ko jei di töngö u Masa,

⁸ nöö wan musu mbei taangajesi dëen e,

kumafa dee sëmbë fuunu u fesiten bi mbei taangajesi dëen a di sabana,

di ten de bi pooba Gadu luku.

De bi taanpu tuwë gogo a wan së taa de an dë a mi du.

⁹ Dee gaan sëmbë fuunu wë bi pooba mi sö e,

hii fa de bi si dee gaan wooko dee mi bi du da de

hii de föteni jaa longi.

¹⁰ Nöö hën wë mbei hati u mi bi boonu ku dee lö sëmbë dë.

Hën mi taa:

“Fa i si de sai dë, sö nöö u de.

Hati u de an ta fika ta mëni mi möönsö.

De an kë ko sabi möönsö fa mi ta libi ku de tjika.”

¹¹ Nöö fëen mbei hati u mi boonu ku de teee,

hën mi soi taa

na wan daka de o dou a di kamian möönsö, di mi bi abi u da de,

ka de sa feni böö.

Sö Gadu taki e, dee sëmbë.

¹² Nöö hën mbei un musu mëni unu seei, dee sëmbë fuu dë, be na wan fuunu seei musu abi di lö hogihati di dee sëmbë dë bi abi. An musu dë taa wan kë biibi te un bia baka kumutu disa di libilibi Gadu.

¹³ Wan jei fa di Buku taki “tide” nö? Wë nöö un musu ta da unu seei taanga hibiwan daka u nöömö, wan musu wei, sö langa a dë tide eti. Ee nasö, nöö soni o ganjan i tja go a hogi së tee ja o a’

bisi ku Masa Gadu möön seei. Nöö an musu pasa sö ku na wan kodo fuunu e, dee sëmbë. ¹⁴ Ma ee wan sëmbë i ta hoi taanga a di biibi kumafa i bi seti ën tee go dou, nöö hën da u ku i tuu o ta njan di suti u di libi di „Jesosi„ Keesitu abi u da u.

¹⁵ Wë nöö un boo haika di soni di di Buku taki dë wan pasi möön. A taa:

Tide te un ko jei di töngö u Masa,
wan musu mbei taangajesi dëen e,
kumafa dee sëmbë u fesiten bi mbei taangajesi
dëen.

¹⁶ Wë nöö ambë seei bi da dee sëmbë bi jei fa Gadu taki ma nöö de taanpu tuwë gogo taa de an dë nëen? Na dee sëmbë dee Mosesi bi tja kumutu a Egepiti köndë nö? ¹⁷ Nöö ambë da dee sëmbë Gadu hati bi boonu ku de fōteni jaa longi? Wë na dee sëmbë dee bi du hōgi te de kai dēdē fika a di sabana dendu ala nö? ¹⁸ Nöö ambë da dee sëmbë dee a bi soi da taa de an o dou a di kamian fëen ka de sa feni böö möönsö? Na dee sëmbë dee an bi kē piki ën buka nö? De wë e, dee sëmbë.

¹⁹ Wë nöö hën wë u ko si taa de an feni di böö di Gadu bi kē da de möönsö, fu di de an bi kē biibi ën hedi.

4

Aki ta lei taa Gadu abi wan böö u da u eti.

¹ Dee sëmbë o, wan jei fa Gadu bi paamusi dee sëmbë fëen dë taa a abi wan böö u da de nö? Wë nöö di paamusi dë, a dë eti o. An tooka möönsö. Nöö fëen hedi u musu ta köni fu na wan fuunu musu fika a baka te ja feni di böö dë. ² Wë biga de bi konda Gadu buka da u aki leti kumafa de bi kondëen da dee sëmbë u di ten ala, ma töku an bi

heepi de e, fu di de bi jei ma de an bi kē biibi. ³ Ma fu di u ko ta biibi ën aki, nöö u, u ta feni di böö dē.

Fa dee oto sēmbē dē bi sai dē, nöö a kai da de leti kumafa Gadu bi taki di a taa:

Hati u mi boonu ku de teee,

nöö hën mi soi taa de an o feni di böö di mi abi u da de möönsö.

Ma fa Gadu soi da dee lö sēmbē dē seei, ma di böö u Gadu hën a bi sai dē kaa. Biga sensi a fesiten di a mbei goonliba, nöö hii dee wooko fëen tuu a bi seeka buta dē kaa, te dou ku di böö fëen di a abi u da sēmbē. ⁴ Nöö Gadu seepi feni di böö dē kaa. Wē biga a wan pisi u di Buku de bi sikifi fa Gadu mbei goonliba a de sēbën daka dendu. Hën de taki wan soni taa:

A di daka di fu mbei sēbën,

nöö nēen Gadu böö u hii dee wooko dee a bi wooko.

⁵ Nöö a baka u di dē ufö Gadu taki di soni u dee sēmbē dē taa:

De an o feni di böö di mi abi u da de möönsö.

⁶ Wē ma tökuseei di böö u Gadu a sai dē eti o, dee sēmbē, nöö sēmbē dē di o sa feni ën nöömö. Dee otowan dee u bi taki dē, nöö de an feni ën möönsö fu di de bi jei di buka ma de an kē piki ën.

⁷ Nöö hën Gadu toona buta wan oto ten möön fuu sa toona piki ën buka be u feni di böö fëen, nöö hën da “tide”. Biga a baka sōmēni jaa fu di dee sēmbē bi mbei taangajesi dēen, nöö hën a buta Dafiti faa fan di soni dē taa:

Tide te un ko jei di tōngö u Masa,

nöö wan musu mbei taangajesi dēen.

⁸ Wē nöö u sabi taa baka u di Mosesi ku dee lö sēmbē naandē dēdē, hën Josua ko nēen kamian. Nöö hën tja dee Isaëli sēmbē go dou a Kaana

naandë. Biga hën bi da di köndë di Gadu da de u de böö u hii di waka de bi ta waka a di sabana dendu. Ma nöö nëën bi da di tuutuu böö u Gadu di a bi mēni u da dee sēmbē fēēn eti e. Biga ee hën bi da di böö fēēn kaa, nöö an bi o taki taa woo sa feni ēn möön a wan oto ten.

⁹ Ma fa i si u dē aki, nöö wan böö fika eti da u dee sēmbē u Gadu. ¹⁰⁻¹¹ Nöö leti kumafa i si Gadu bi böö a di saba daka dē, nöö sōseei di sēmbē di o feni di böö aki o böö tu. Nöö un boo biinga taanga e, dee sēmbē, boo feni di böö u Gadu. Biga na wan kodo fuu seei musu lasi ēn fu di a dē taa piki wa kē piki ēn mbei, kumafa dee sēmbē ala bi lasi ēn. Un boo piki di fan u Gadu e, be u feni di böö fēēn nöömō di a abi u da u.

¹² Wē biga dee Wōutu u Gadu a ta fan, nöö kaakiti ku libi dē a de e. De dē leti kuma wan ufangi di dē saapusaapu selenselen a de tu sē tuu, ta koti dee mindimindi u kamian te dou a di bonu dendu. Nöö sō di fan u Gadu dē e. Biga te i jei ēn, nöö a ta koti nango tee dou a i hatiböö kisi i akaa. A ta buta i i ta kuutu dee fasi fii ku dee soni dee dē a i hati, luku ee de bunu ee de an bunu.

¹³ Nöö u sabi taa na wan kodo u dee soni Masa Gaangadu mbei dē tjubitjubi dēēn e, „te dou ku libisēmbē hati seei. Hii soni tuu dē jabijabi hooo sō nëën wojo a ta si. Nöö sō wan Sēmbē wē u musu piki e, dee sēmbē, a di fa u ta libi a goonliba aki.

Aki ta lei u taa Masa Jesosi hën da di Mindima fuu ku Gadu.

¹⁴ Wē ma nöö un boo toona mēni di soni di u bi taki, dee sēmbē. U abi wan Gaan Mindima a u ku Gadu mindi ta heepi u e. Hën da Jesosi di Mii

u Masa Gaangadu, nöö hën bi pasa langalanga go dou tee a Gaangadu Köndë a liba ala.

Nöö fa u ko ta biibi dee soni fëen aki, nöö be un hoi go dou e. ¹⁵ Wë biga di Gaan Mindima di u abi aki, an dë taa an ta fii ku u tee wan soni taanga da u poi fuu musu du. A ta fii ku u o. Biga dee soni dee ta pooba u puu u a di pasi u Gadu aki, nöö hii de tuu bi pooba u puu ën tu di ten a bi dë libisëmbë a goonliba aki. Ma hën an bi du hogi wan daka möönsö.

¹⁶ Nöö hën mbei an dë fuu panta, dee sëmbë. Ma un boo go nëen waiwai go begi ën ka a dë nëen könubangi dë ta tii u ku ën bunuhati. Nöö a o abi tjali fuu, nöö a o ta heepi u a soni ku ën bunuhati te u dë a wan fuka.

5

Aki ta lei fa wan mindima musu dë ku fa di wooko fëen

hebi tjika.

¹ Wë nöö dee sëmbë, un sabi fa dee Isaëli sëmbë dee an nama ku Masa Jesosi eti ta du. De ta abi wan sëmbë di dë di Gaan Mindima u de ku Gadu, nöö di sëmbë dë a dë wan libisëmbë kuma deseei di de tei a de dendu buta a di wooko. Nöö fa a sai a di wooko naandë, nöö a ta tja peesenti go da Gadu. So juu a ta kii mbeti ta tjuma da Gadu tu kumafa di wëti taki, u paka paima da sëmbë fu dee hogi de bi du.

² Wë nöö sö wan mindima musu ta fii ku dee sëmbë dee a ta heepi dë e. Wë biga fa de ta misi di wëti u Gadu fu di de an bi fusutëen bunu ta kumutu a pasi dë, nöö söseei a sa miti ën tu. ³ Hën

mbei leti kumafa i si a ta kii dee mbeti da dee oto sëmbe ta tjuma ta paka paima da de dë, nöö söseei a musu ta kii dëen seepi tu.

⁴ Nöö sö wan sëmbe an sa tei sö wan hei wooko buta nëen seei liba e, ee na Gadu hën kai ën nëen, kumafa a bi kai di fosu mindima de kai Alon.

⁵ Wë nöö söseei „Masa Jesosi” Keesitu tu e, dee sëmbe. Fa a ko dë di Gaan Mindima fuu aki, nëen seei hei ën seei sö e, ma Masa Gaangadu hën butëen a di lö wooko dë. Biga wë un sabi di soni di Gadu bi taki dëen ala kaa taa:

Tide mi tja i ko buta a lanti fesi e,
be de sabi taa ju da mi mii, nöö mi da i tata.

⁶ Nöö a taki a wan oto kamian u di Buku taa:
Ju da wan mindima kuma Melikiseideki.

Nöö di mindima di i dë aki,
ja o kumutu nëen möönsö.

Joo dë nëen fu teego.

Sö Gadu taki e.

Aki ta konda fa Masa Jesosi

dë Mindima tjika.

⁷ Nöö di Masa Jesosi bi dë a goonliba aki „nöö a bi tja fuka e. Nöö nëen a lei u fi ku sëmbe.” Biga a go a Gadu ku gaan begi, ku bai këë, ku wata a wojo seei, fu di a sabi taa Gadu nöö sa puu ën fu an musu dëdë di lö dëdë di a o dëdë naandë. Nöö Gadu jei di begi fëen tu, dee sëmbe. „An puu ën fu an musu dëdë, ma a dëen taanga faa tjëen,” fu di a sakëen seei nëen basu ku lesipeki.

⁸ Nöö sö u si taa hii fa hën Tata bi dëen taki fëen seei seei, ma a dee fuka dendu a lei u piki hën Tata buka a soni. ⁹ A di lö fasi dë wë a ko di möön gbelingbelin sëmbe u heepi u. Nöö fa u dë

aki, hiniwan sëmbë di ta piki ën buka sa ko nëën awaa faa feni heepi nëën u teego. ¹⁰ Biga Gadu butëën Gaan Mindima fuu ku ën awaa. Nöo ʘan dë mindima a di fa dee Isaëli mindima ta dë, ma ʘa dë mindima a di fasi u Melikiseideki.

Aki ta lei ambë da gaan sëmbë a di biibi ku ambë da piki mii.

¹¹ Wë nöo fa u ta kai Melikiseideki në aki, dee sëmbë, hia soni dë nëën fuu sa taki e, ma a o taanga da unu fuun fusutan. Wë biga un malëngë u lei soni tumisi. ¹² Wë biga fu di juu ten di un ko a biibi, a bi longi tjika fu sonte un tuu bi sa bia ko leima ta lei otowan. Ma awaa seei un sai naandë eti fu sëmbë musu toona ta lei unu hii dee goonsei pisi u di woto u Masa möön, dee un bi musu sabi gaanduwe kaa.

Fa un sai dë, un dë leti kuma wan piki mii di ta bebe bobi eti. Wan sa njan bumbuu njanjan eti. ¹³ Biga di sëmbë di ta bebe bobi, nöo hën da miii e. An ta fusutan di Buka u Gadu tjika faa sabi andi da leti libi ku andi da wogi libi a Gadu wojo. Biga piki mii nöo a dë eti.

¹⁴ Ma di gbelingbelin njanjan, nöo a dë u dee gaangaan sëmbë, dee bi ta guwenti u piki di Buka tee de ko ta sabi andi da hogi ku andi da bunu.

6

Aki ta kai dee fosu soni

dee wan biibima musu sabi.

¹ Wë dee sëmbë o, wan boo fika ku dee fosu pisi u di lei u ʘJesosiʘ Keesitu ta taki nango ta ko nöömö e, ma un boo go a dee möön fundu pisi

awaa. Wan boo fika kuma miii, ma un boo ta lei nango te u ko gaangaan sëmbë a di biibi. Biga u bi sabi gaanduwe kaa taa u bi musu bia disa dee lö guwenti dee an heepi u fuu feni di libi u teego. U bi sabi kaa taa u musu ta biibi Gadu ta a' futoou nëën.² U bi sabi andi ku andi dee dopu kë taki. U bi sabi faandi mbei de ta buta maun a sëmbë mindihedi ta begi. U bi sabi taa te u dëdë, nöö woo weki baka. U bi sabi taa Masa Gaangadu hën o kuutu hii soni buta fa de musu dë u teego.³ Dee lö soni dë tuu u bi lei sabi gaanduwe kaa, nöö ee Gadu da u pasi nöö un boo go a dee otowan awaa e.

⁴ Wë biga ee wan sëmbë wojo fii bi limbo wan pasi kaa, i bi fusutan soni u Gadu nöö hën i sai dë bia baka disëën, nöö unfa dee lei dë o du heepi i möön? Biga i bi tesi di bunu di Gadu da u luku fa a suti kaa. I ku dee otowan fii bi njan di bunu u di Akaa u Gadu makandi.⁵ I bi fii di wöutu u Masa Gaangadu fa a suti tjika. I bi sabi soni u dee kaakiti dee ta dë a di libi di o ko a baka.⁶ Sö wan sëmbë ee i bia kumutu disa dee soni dë, nöö unfa de sa du toona heepi i möön fii bia libi baka toona ko a Gadu möön? De an sa heepi i e baa.

Wë biga a dë leti kuma i seei toona ta tei di Mii u Gadu tja go peka a di lakpa pau möön, buta naandë da hii lanti ta hoi a sipootu ta kosi.

⁷ Biga ee wan goon dë, nöö hën tjuba ta kai nëën hiniwanten faa sa feni wata kumafa a dë fanöudu, nöö njanjan o ko bunu nëën da dee sëmbë dee bi wooko ën. Sö wan goon, Gadu wë i si dë ku ën e.⁸ Ma ee wan goon dë, nöö sösö baakamaka ku gaanwomihati nöö ta göö nëën, nöö di lö goon dë an abi na wan wojo heepi. A hogi poi. A fika u de

suti faja nëën tjuma puu dë. Nöo sö di sëmbë u taki dë, sö a dë. Nöo ee an mēni ěn seei nöo di siba u Gadu o kisi ěn e. A o kaba a sösö.

Aki a ta gafa dee sëmbë

a di fa de ta libi bunu.

⁹ Ma un dee lobi sëmbë fuu dë, hii fa u ta bai unu aki seei, ma na sö u sabi taa un dë e. Wë biga u ta abi mēni a unu liba sabi taa un ta libi wan möön bunu libi da Gadu, kumafa a fiti dee sëmbë dee feni di heepi u Gadu. ¹⁰ Nöo fa Gadu sai dë, an ta kuutu kōnku e, ma a ta kuutu leti a pasi. Nöo an o fëëkëtë dee bunu libi fuunu dee un ta libi naandë. A ta si fa un ta lobi ěn ta heepi dee oto sëmbë fëën. Sö un ta libi nöömö. ¹¹ Nöo sö wë u kē tu e, dee sëmbë, fu hibiwan fuunu musu ta libi sö nango nöömö te dou. Biga te un ta libi sö kaa, nöo woon sabi gbelin taa woon kisi dee bunu u Gadu nöömö dee a abi u da u a bakaten.

¹² Fëën mbei wa kē fuun ko malëngëma e, dee sëmbë. Ma be un ta djeesi dee otowan nöömö, dee bi tai hati ta biibi tefa de feni dee soni dee Gadu bi paamusi de.

Aki ta lei taa te Gadu paamusi wan soni nöo an o bia.

¹³⁻¹⁴ Wë nöo dee sëmbë, un boo toona mēni di soni Gadu bi paamusi di gaan sëmbë fuu de kai Abahamu. A taa:

Mi taki da i gbelin taa mi o dë ku i ta heepi i, nöo mi o mbei di böngö fi ko hia seei.

Sö Gadu bi taki da Abahamu. Wë nöo di ten a paamusi ěn di soni dë, nöo ku soi a paamusi ěn e. Nöo an dë taa a kai oto sëmbë nē soi. Nönö. Ma hēnseei nē wë a kai soi taa a o du sö nöömö. Wë biga

oto në an dë di hebi möön di fëen, faa tei soi nëen liba. ¹⁵ Nöo fa Gadu fan dë, hën Abahamu dë ta hoi pasensi ta luku di soni nöömö di Gadu bi paamusi ën dë, teefa a ko feni ën.

¹⁶ Wë biga sö a dë e, dee sëmbë. Te wan libisëmbë o soi, nöo a ta kai wan në di hebi möön di në fëen seei nöo a soi, fu di fan fëen musu a' gaan kaakiti. Nöo sëmbë an o sa feni soni u taki nëen liba möönsö, biga fa a taki dë, a tan sö.

¹⁷ Nöo fëen mbei di Masa Gaangadu paamusi dee sëmbë fëen taa a o da de di bunu fëen, nöo a taki ën ku soi. Biga a kë u de sabi taa di soni a paamusi dë an o kaba a mundu möönsö, a o pasa sö nöömö.

¹⁸ Nöo a ko dë tu soni u Gadu di an sa puu möönsö, di paamusi fëen ku di soi fëen. Nöo hën mbei hati fuu sa kötö gaanfa awaa e, dee sëmbë. Biga fa u kule go a Gadu fuu tei dee bunu a abi u da u, nöo u sabi taa an sa ganjan u. A o da u de nöömö.

¹⁹⁻²⁰ Nöo di sabi u ta sabi taa Gadu o da u dee soni a paamusi u dë, hën ta hoi hati fuu leti kuma wan hanka de tuwë fu hoi wan sipi faa tan pii a wan kamian. Nöo leti kumafa wan sipi hanka musu abi wan kamian ka a sa peka gingin, söseei di biibi fuu dë gingin a Masa Jesosi. Biga hën waka a u fesi kaa. A pasa di gaan koosu di bi tapa sëmbë fu de an sa dou a Gadu, hën a waka tololoo go dë leti ka Gadu dë ala, faa sai dë ta heepi u. Hën wë i si ko dë di Gaan Mindima fuu ku Gadu fu nöömö e, nöo a dë kuma Melikiseideki.

7

Aki ta konda da u ambë da Melikiseideki ku fa

hën

ku Masa Jesosi djei.

¹ 𐌲 Wë nöö, dee sëmbë, fa u ta taki aki taa Masa Jesosi hën ko dë wan mindima kuma Melikiseideki, nöö andi di dë kë taki? 𐌲 Wë Melikiseideki bi dë wan hebi sëmbë u fosuten. Hën bi dë könu ta tii di köndë de kai Salem. Nöö a bi dë wan mindima tu e, ta fan ku di möön hei Gadu u mundu da libisëmbë.

Nöö di juu ten Abahamu bi go feti ku dee könu u oto köndë wini de tefa a toona ta ko, nöö hën di Melikiseideki aki go miti ku ën a pasi. Nöö hën a begi da Abahamu te a kaba kai di bunu u Gadu faa ko nëën liba. ² Nöö hën Abahamu paati dee gudu dee a wini a di feti a teni hipi, hën a da Melikiseideki wan hipi fu di a bi dë Mindima u libisëmbë ku Gadu.

𐌲 Nöö sö i si Melikiseideki ku Masa Jesosi djei, biga de tuu abi di wan wooko.

Nöö fa di në u Melikiseideki sai dë, un sabi andi a kë taki nö, dee sëmbë? A kë taki “Könu fu Leti Libi”. Nöö fa a bi dë könu u di köndë de kai Salem dë, nöö hën da a dë “Könu fu Kötöhati” tu, biga “Salem” hën da “kötöhati” a di töngö.

𐌲 Nöö söseei Masa Jesosi dë di Könu u Letilibi tu, ku di Könu fu Kötöhati, biga nëën dee soni dë ta kumutu.

³ Nöö fa Melikiseideki sai dë, nöö wa jei tata fëen, wa jei mama fëen. Nöö de an sikifi fëen tu ambë da gaan sëmbë fëen, ambë da bakamii fëen di a abi. De an sikifi disa da u taa a sö wan daka de pali ën ku sö wan ten a dëdë. Di mindima wooko fëen di a bi dë, hën nöö fika dëen u nöömö, leti kuma di Mii u Masa Gaangadu.

⁴ Nöö luku fa di sëmbë naandë hei tjika. Biga hii fa Abahamu bi dë di möön hei gaan sëmbë fuu, ma tökuseei a da Melikiseideki hafu u dee gudu a bi wini a di feti. Sö Melikiseideki bi hei tjika e.

⁵ Wë nöö sö a dë a dee Isaëli wëti taa te i abi teni soni nöö di mindima o tei wan a i da Masa Gaangadu. Ma nöö di mindima u Isaëli, a musu dë fu di lö u Leifi, biga di lö dë nöö Gadu hei te a da de di wooko dë. Aluwasi fa hii Isaëli sëmbë seei dë Abahamu böngö, ma töku sëmbë u di lö u Leifi nöö ta tei soni a dee otowan.

⁶ Ma di Melikiseideki aki, hën an bi dë böngö u Leifi möönsö e, ma tökuseei a bi tei soni a Abahamu hën a kai di bunu u Gadu ko nëen liba.

Wë nöö sö u ko si taa hii fa Abahamu bi kisi dee gaan paamusi a Gadu, ma Melikiseideki bi möön hei möön hën. ⁷ Wë biga di möön hei sëmbë hën ta kai di bunu u Gadu ko buta a di otowan liba, na sö nöö?

⁸ Wë nöö dee sëmbë, a di soni u taki aki u ko si taa de dë tu pei mindima ta tei soni a otowan: dee mindima dee dë a di lö u Leifi, ku dee dë kuma Melikiseideki. Nöö de tooka e. Biga dee u Leifi, de ta dëdë, ma di aki sö wa jei dëdë fëen möönsö. Libi nöö fika dëen u nöömö, «kuma Masa Jesosi».

⁹⁻¹⁰ Wë nöö u sa taki wan oto soni möön tu kumafa Melikiseideki hebi tjika. Biga fa hën ku Abahamu bi miti, a bi dëen dee soni dë, nöö fuu taki nöö Leifi seei wë bi dëen tu e, hii fa a bakaten hën ko ta pii soni a dee otowan. Biga di ten dë de an bi pai ën eti, ma a bi dë a di böngö u Abahamu ta ko eti.

Aki ta lei u faandi mbei di mindima musu tooka.

¹¹ Wë nöö di soni u Abahamu di u ta taki aki, nöö a baka fëen ufö Gadu ko buta di wëti taa dee sëmbë ta du di mindima wooko u Isaëli nöö de musu dë u di lö u Leifi. Nöö faandi mbei a di ten fuu aki wan oto pei mindima musu toona ko dë möön, kuma Melikiseideki baka? Andi mbei de an sa fika kuma de Alon go dou, dee dë u di lö u Leifi? Wë biga dee sootu pei mindima naandë, dee u Leifi, de an sa heepi u te u ko bumbuu sëmbë a Gadu wojo möönsö e, hën mbei di mindima musu toona tooka baka.

¹² Wë nöö ee di mindima tooka, nöö dee wëti dee nama ku ën seei musu tooka tu. ¹³ Wë nöö sö de tooka tuu e, dee sëmbë. Biga di Mindima fuu di ko a bakaten aki, hën an bi dë a di lö u Leifi möönsö kumafa di wëti bi buta. Ma hën bi dë u wan hii oto lö, nöö na wan sëmbë fu di lö dë bi ko dë mindima wan daka ta tjuma soni da Masa Gaangadu. ¹⁴ Biga wë hii u tuu sabi taa di Masa fuu an bi dë di böngö u Leifi e, ma a bi dë di böngö u Juda. Nöö fa Gadu bi da Mosesi dee wëti dë, nöö na Juda bi kisi di mindima wooko e, ma Leifi hën bi kisi ën kumafa u bi taki dë kaa. Ma töku awa wan sëmbë u Juda ko abi di wooko dë.

¹⁵ Nöö da sö u ko si gbelingbelin taa di wëti ko tooka e, dee sëmbë. Wan oto pei mindima ko awaa nöö hën an dë kuma dee otowan. Disi toona ko dë kuma Melikiseideki baka. ¹⁶ Nöö an kisi di wooko fu di a dë a di mindima lö, ma a kisi ën fu di di libi fëen abi sö wan kaakiti tee dëdë an sa kii ën möönsö.

¹⁷ Fëen mbei Gadu bi taki fëen a di Buku taa:
I dë wan mindima kuma Melikiseideki,
nöö di mindima wooko fii dë,
an o kaba möönsö.

¹⁸ Nöo da awa u ko si taa dee lö wëti dë ku hii di awoo fasi fa libisëmbë bi musu ta dini Gadu, de tuu kaba awaa e. Nöo di soni mbei de kaba, fu di de an bi abi kaakiti u sa heepi u. ¹⁹ Fa di lö fasi u dini Gadu dë bi sai dë, an bi sa mbei na wan sëmbë ko bumbuu a Gadu wojo möönsö e, dee sëmbë. Ma fa Gadu ko tookëen a baka aki, hën u ko abi wan möön bunu soni fuu biibi. Biga u sabi awaa taa u sa nango dou te a Gadu nöömö awaa.

Aki ta lei u fa Masa Jesosi tooka ku dee oto mindima möön.

²⁰⁻²¹ „Wë nöo, dee sëmbë, fa Jesosi ko dë u mindima aki, a tooka ku dee oto mindima a wan oto futu möön e.” Biga dee otowan, na ku soi de bi ta buta de e, ma di i si aki hën ko dë mindima ku wan soi fu Gadu. Biga de bi taki fëen a di Buku taa: Masa bi soi wan soi taa di mindima wooko fii dë an o kaba möönsö.

Nöo fa a taki ën dë, nöo an o tooka pakisei möönsö. Sö di Buku taki e.

²² Nöo hën mbei u ko si taa di buka di Gadu mbei ku libisëmbë a bakaten aki, a dë möön hebi möön di a bi mbei a fesi. Biga di mindima u di buka aki, hën Gadu buta ku soi faa dë nöömö. Hën da Masa Jesosi seepi.

²³ Fa dee oto mindima bi dë, nöo de bi dë te a hia e, fu di dëdë an bi ta da na wan u de pasi fu de tan a di wooko fu nöömö. Fëen mbei wë de bi ta tooka.

²⁴ Ma di aki sö, Jesosi, hën a o libi u nöömö. Hën mbei di mindima wooko fëen o dë fu nöömö tu.

²⁵ Fëen mbei tu, ee wan sëmbë i kë go dou a Gadu, nöo Masa Jesosi fii begi e. Biga hën sa heepi u te dou fu di a ta libi nöömö faa ta fan ku Gadu da u.

²⁶ Wë nöö sö wan mindima u bi musu abi e, dee sëmbë, di dë apaiti gbelingbelin da Gadu söndö föutu. Fa a sai dë, na wan daka seei a bi du hogi kuma dee otowan e. Hën wë Gadu tja go buta te a di möön hei kamian u mundu ala. ²⁷ Nöö fa a dë a di mindima wooko dë, nöö an dë faa musu ta du kumafa dee oto mindima ta du e. De, de ta kii mbeti da Gadu hiniwan daka baka na baka ta paka u dee hogi di deseei ta du te de kaba, ufö de musu kii da dee oto sëmbë tu. Ma disi, wan kodo pasi tö a bi hopo hënseei da Gadu paka paima da libisëmbë fu nöömö.

²⁸ Fa u dë aki, Isaëli wëti dë sö taa wan Gaan Mindima musu dë ta fan ku Gadu da de. Nöö te de o buta di mindima dë, nöö wan libisëmbë de ta tei buta. Nöö fu di a dë wan libisëmbë, nöö an ta abi kaakiti tjika möönsö faa libi söndö föutu a Gadu wojo e. Ma di Gaan Mindima di Gadu buta ku soi a baka aki, hën da di Mii fëen seei. Nöö fu di a libi söndö föutu a goonliba aki, hën mbei a ko dë di kaba bumbuu Mindima fuu ku Gadu u nöömö.

8

Aki ta taki soni u di wosu u Gadu ka Masa Jesosi ta wooko

a liba ala.

¹ Wë nöö dee sëmbë, di mama u di soni di u ta fan aki dë sö taa u ko abi sö wan Gaan Mindima tuu, a u ku Gadu mindi. Hën da Masa Jesosi. Nöö di bangi fëen ka a go sindo dë, a dë leti a di kaba hebima kamian a letimaun së u Masa Gaangadu ka a dë nëen könubangi a liba ala.

² Nöö fa Masa Jesosi dë di Mindima fuu dë, a ta wooko a di leti Wosu fu Gadu e, di gbelingbelin

wan, nöö di wosu dë an dë kuma di de bi ta begi Gadu a di sabana ala. Biga fa dee gaan sëmbë fuunu bi hopo di wosu u Gadu a di sabana dë, nöö ku deseei maun de bi hopo ën. Ma di Wosu di u ta taki aki, Masa Gaangadu seei hopo disi.

³ Fa dee mindima u Isaëli sai dë, dee sëmbë, hibiwan u de de ta buta u de musu ta tja soni go da Gadu. So juu de ta tja peesenti go dëën. So juu de ta tja mbeti fu de kii tjuma u paka paima. Nöö sö nöö a dë a di Mindima fuu a liba ala, a Masa Jesosi, tu. Fa a sai dë, sö hënseei musu abi soni fu tja go da Gadu tu.

⁴ Ma nöö Masa Jesosi, ee a bi dë a goonliba aki, de an bi o dëën pasi faa dë wan mindima e. Biga dee u goonliba aki, de ta tja soni ta tjuma da Gadu kumafa dee Isaëli wëti buta. Ma di mindima wooko u Masa Jesosi, hën an nama a dee Isaëli wëti möönsö.

⁵ Nöö fa dee mindima u Isaëli ta wooko a di Wosu u Gadu a goonliba aki, nëën da di tuutuu Wosu u Gadu eti e. Ma a dë kuma wan peentje u lei fa soni dë a Gadu ala. Fëën mbei wë Gadu bi bai Mosesi taanga di juu ten di a o mbei di fosu Wosu u Gadu a di sabana ala. A taa:

Mëni i seei bunu ku di Wosu di joo mbei dë,
fii mbei hii soni buta leti kumafa i si mi bi lei i a di
kuun liba ala.

Di soni mbei a bai ën sö, fu di a kë u hii soni musu djeesi di fa soni dë a Gadu ala.

⁶ Nöö fa Masa Jesosi ta wooko di mindima wooko fëën a Gadu ala, nöö di wooko di a feni dë a bumbuu gaanfa möön di dee mindima bi ta wooko a di fesiten wosu u Gadu naandë. Wë biga di buka di Gadu mbei ku u a bakaten aki, a dë bumbuu

gaanfa möön di a bi mbei ku dee sēmbē u di ten dē.
Masa Jesosi seei wē tja di baka buka aki ko da u
e, dee sēmbē, nōō a paamusi u möön bumbuu soni
möön dee soni di oto buka bi paamusi.

⁷ Haika e, dee sēmbē. Ee di fosu buka di Gadu bi
mbei ku dee gaan sēmbē fuunu a di ten u Mosesi
bi a' kaakiti tjika fu sa heepi libisēmbē kumafa a
dē fanōudu, nōō Gadu an bi o suku faa toona mbei
wan oto buka ku u möön e. ⁸ Ma hēnseei si taa di
buka dē an heepi dee sēmbē fu de ko bumbuu tjika.
Biga a feni föutu a de di a taa:

Un haika e, woo dē te dou wan ten,
nōō mi o toona mbei wan njunjun buka möön
ku dee lö u Isaëli te kisi dee lö u Juda.

⁹ Ma di njunjun buka an o dē kuma di mi bi mbei
ku dee gaan sēmbē u de.

Biga fa i si mi bi tja dee gaan sēmbē u de
kumutu a Egepiti köndē ala,
nōō mi bi tja de leti kumafa wan tata ta tja hēn mii
a maun.

Sō mi bi tja de tjika.

Nōō hēn mi mbei wan buka ku de.

Ma de an bi hoi di buka di mi mbei ku de dē e.

Nōō hēn wē mbei miseei bia baka da de tu.

Sō Gadu taki. ¹⁰ Nōō hēn a toona taa:

Di buka di mi o toona mbei ku Isaëli sēmbē a
bakaten o dē sō taa

mi o tja dee wēti u mi go buta a de fusutan.

Tee a de hati dendu seei de o ta fii de.

Nōō mi o ko dē Gadu u de awaa,

nōō de o ko mi sēmbē.

¹¹ Nōō na wan sēmbē seei o dē ta buta ku di otowan
fēen möön

taa a musu ko sabi mi.

Na wan baaa o ta buta ku en baaa sō tu.

Biga hii de tuu o sabi mi kaa,
kumutu a dee möön gaan wan te dou a dee piki
wan.

¹² Nöo fa de o ko sëmbë u mi dë,
nöo mi o a' tjali u de,
nöo ma o hoi dee hogi du u de a bëë möön.
Ma o ta mëni de möön seei.
Sö wë Gadu taki e, dee sëmbë.

¹³ Wë nöo di fa a taki u di njunjun buka aki, nöo
nëen u ko si taa aan toobi ku di fosu buka möön. Di
ala ko gaandi kaa. Nöo di soni di i si ko gaandi, te
wan pisi a o kaba fiaa. De an o dë nëen du möön
seei.

9

Aki ta lei fa di wosu u Gadu

a di sabana bi dë.

¹ Wë nöo dee sëmbë, di Gadu mbei di fosu buka
ku dee gaan sëmbë fuunu a fesi dë, nöo a bi da de
dee wëti fëen, ku unfa de musu ta begi ën ta dini.
Nöo söseei a lei de unfa u de mbei di wosu fëen a
goonliba aki.

² Nöo di Wosu u Gadu dë, a mbei ku mbeti
kakisa leti kumafa de ta mbei pelawosu sö, ma
a abi tu kamba. Nöo a di fosu kamba fëen, nöo
naandë di gaan lampu bi ta dë ta tuwë limbo a di
wosu, ku di tafa di de ta buta bëëë apaiti da Masa
Gaangadu. Nöo di kamba dë, hën de bi ta kai di
Hebi Kamian u Gadu.

³ Ma nöo a baka fu di kamba dë, nöo wan oto
kamba bi dë tu, nöo a paati ku di fosuwan ku wan
gaan degi koosu, hebi wan. Nöo di baka kamba dë,
hën de kai di Kaba Hebi Kamian fu Gadu. ⁴ Nöo
hën abi di goutu tafa de ta buta dee sumëë suti soni

de ta tjuma da Masa Gaangadu, ku di kädë di de ta kai di Kädë u di Buka.

Nöö fa di Kädë u di Buka bi sai naandë, nöö de tapëen ku goutu te lontu dou. Nöö a di Kädë dendu i abi di goutu paniki di de bi buta so u di bëëë di kumutu a Gadu de kai “mana”, ku di kokoti fu Alon di bi nasi folo, ku dee paatapaata sitonu di de bi sikifi dee wëti u di Buka. Dee lö soni dë bi dë a di Kädë dendu.

⁵ Nöö a di Kädë liba i abi wanlö soni de mbei kuma dee libilibi soni dee ta dë a Gadu Köndë ala ku hanza, nöö de ta lei di waiti u Gadu fa a dë. Nöö dee hanza u de ta tuwë kötö a di Kädë tampa liba ka libisëmbë ta feni paadon a Gadu. Ma nöö dee soni dë tuu, wa sa taki de finifini nöunöu kumafa de bi dë e.

Aki ta lei fa de bi ta du a di fosu Wosu u Gadu.

⁶ Wë nöö di de seeka dee soni buta sö kaa, nöö dee begima nango hiniwan juu a di fosu kamba dë, fu de ta dë a di wooko ta dini Masa Gaangadu kumafa a dë fanöudu. ⁷ Ma nöö a di u mbei tu kamba dendu, naandë di Gaan Mindima nango hën wanwan tö wan pasi nöö a wan jaa dendu. Nöö fa a nango dë, na söndö buuu e. Biga a musu kii mbeti tei buuu lëmbë di Kädë faa paka da hënseei te a kaba, bifö a musu toona tei lëmbë paka da dee oto sëmbë fu dee soni de bi misi söndö de sabi. Sö di wëti bi dë kaa.

⁸ Wë nöö ku dee soni naandë di Akaa u Gaangadu bi ta lei limbolimbo taa sö langa di fosu wosu sai dë ku di gaan koosu di paati de tu kamba, nöö hën da di pasi an jabi eti fu sëmbë sa go dou a di Kaba Hebi Kamian ka Gadu dë.

⁹ Nöö fa u dë aki u ko fusutan wan oto soni tu. Hën da, fa sëmbë bi ta tja dee peesenti ko da Gadu

dë ta kii mbeti dëen seei, ma dee soni dë an bi a' kaakiti tjika u seeka di sëmbë di ko begi Gadu a di fasi dë e, te hati fëen an ta latja möön u dee hogi a bi du. Na seei. ¹⁰ Biga dee lö soni dë, dee njanjan soni sō, soni u bebe, bamba sōmëni pei fasi u wasi, de bi dë döösë soni nöö fu sëmbë ta du kumafa dee wëti taki. Ma töku wan ten bi o ko nöömö di hii dee soni dë tuu o kaba, njunjun wan o ko.

¹¹ Wë nöö fa u dë aki, di ten ko kaa e, dee sëmbë. Biga Jesosi, Keesitu hën tja di njunjun fasi ko fu dini Gadu, nöö bumbuu soni seei dë nëen dendu. Nöö Masa Jesosi seei da di Gaan Mindima u disi.

Aki ta lei fa de soni u tide djei dee bi dë a fesi, ku fa de

tooku ku deseei.

Fa Masa Jesosi ko dë Gaan Mindima fuu aki, dee sëmbë, hën an bi denda go a wan wosu di libisëmbë maun mbei e. Ma a go a wan möön bumbuu kamian, hebi wan, di an dë soni u goonliba basu aki. ¹² Nöö fa a go naandë, an tja mbeti buuu, kuma dee kaabita sō ku dee kau mii dee dee mindima u goonliba aki ta kii ta tja buuu. Nönö. Fëen seei buuu wë a tja e. Nöö a waka seei langalanga go tee go dou a di Kaba Hebi Kamian ka Gadu dë a liba ala. Naandë sō a go e, di wan kodo pasi dë tö.

Nöö di soni di Masa Jesosi du dë, dee sëmbë, an o dë faa du ën a bakafutu möön kumafa dee oto mindima ta du. Wë biga di buuu fëen di kai a goon di wan pasi dë, hën paka di paima fu nöömö fu hii dee hogi du fuu libisëmbë.

¹³ Wë un sabi fa dee mindima u Isaëli ta du kaa. De ta tei di buuu u kaabita, ku dee womi kau, ku di

sindja u dee njönku mujëë kau dee de bi tjuma, nöö de ta lëmbë sëmbë ta puu sundju a de fu de musu sa ko limbo. Ma hii fa de ta du dë seei, ma di buuu dë an ta limbo de hati dendu e. Nönö. Döösë soni nöö de ta du dë.

¹⁴ Ma nöö di buuu u 〔Masa Jesosi〕 Keesitu di a paka da u wë? An bumbuu gaanfa möön di buuu u dee lö soni dë nö? Biga hën ta limbo u hati ta puu dee hogi a u hati dee bi ta paati u ku Gadu, fu wa mëni de möön seei. Hën mbei u sa dini di libilibi Gadu waiwai awaa.

〔Nöö i abi wan oto fasi di di buuu u Masa Jesosi tooka ku di u dee mbeti de ta kii da Gadu dë. Dee mbeti ta paka de buuu söndö de sabi.〕 Ma Masa Jesosi, ku ën seei kë wë a hopo ën seei paka da u. Fa a du dë, di Akaa u Masa Gaangadu di dë u nöömö, hën wë heepi ën faa du sö e.

〔Nöö leti kumafa dee mbeti de ta kii dë musu dë telutelu söndö föutu, nöö sö nöö〕 Masa Jesosi bi dë söndö föutu tu. Biga an du hogi wan daka.

¹⁵ Fa Masa Jesosi Keesitu du da u dë, dee sëmbë, hën mbei Gadu sa toona mbei wan hii njunjun buka ku u libisëmbë. Biga Masa Jesosi dëdë paka puu u fu wan musu kisi sitaafu u hii dee hogi u bi du di ten u bi dë a di fosu buka basu. Nöö awaa u dee sëmbë dee a kai fu ko nama ku ën a di njunjun buka aki, u sa feni hii dee bunu tuu awaa dee a bi paamusi faa da u. Nöö dee bunu naandë, de an o kaba a mundu möönsö.

Aki ta lei u fa di buuu u Masa Jesosi abi kaakiti tjika.

¹⁶⁻¹⁷ Wë nöö dee sëmbë, dee Buka u Gadu u ta taki aki, de dë leti kuma te wan sëmbë o mbei buka ku i taa te a dëdë nöö joo feni dee gudu fëën. Ma di

sëmbë dë, de musu sabi bunu taa a dëdë tuu ufö joo feni dee gudu fëen e. Biga ee an dëdë, nöö di buka di a mbei dë aan kaakiti eti.

¹⁸ Nöö sösei di buka bi dë tu, di Gadu bi mbei ku dee gaan sëmbë fuunu a fesi. An bi sa abi kaakiti ee na wan soni bi dëdë tuwë buuu a goon. ¹⁹ Biga di Mosesi konda hii di buka pisipisi da dee sëmbë te a kaba kumafa dee wëti taki, nöö hën de tei kau mii buuu ku kaabita buuu hën de mökisi ku wata. Nöö hën de tei di uwii de kai “hisopu”, ku sikafu puuma di de bi bë, nöö hën de ta nama a di buuu ta lëmbë di buku di de bi sikifi di buka, ku hii dee sëmbë dee bi sai dë tuu te de kaba.

²⁰ Nöö hën Mosesi fan ku de taa:
Di buuu aki sö, nöö hën sitampu di buka
di Gadu mbei ku unu aki e,
fuun musu hoi ën.

²¹ Nöö sösei de lëmbë di Wosu u Gadu tu. Hii dee soni dee dë a di wosu dendu dee de ta wooko ku de apaiti, de tuu de lëmbë ku di buuu e. Ee nasö, de an bi o dë limbolimbo a Gadu wojo möönsö. ²² Nöö a fika piki möön, nöö hii soni tuu musu limbo ku buuu. Biga sö di wëti taki kaa. Wë biga ee buuu an kai a goon, nöö Gadu an bi o sa puu sëmbë a bëë u di hogi de du, fu de an kisi sitaafu.

²³ Wë nöö a bi dë fanöudu fu de ta kii dee mbeti dë e, dee sëmbë, ta tei di buuu ta seeka soni faa musu ko dë limbolimbo. Ma nöö hii fa de ta du dë seei, ma a dë kuma wan peentje nöö fii fusutan fa dee soni u Masa Gadu Köndë dë. Ma a Gadu Köndë ala wan möön bumbuu soni, hebi wan, bi musu dëdë paka fu de tei buuu fëen lëmbë soni. Ee nasö soni an sa seeka limbo tjika faa sa dë ka Gadu dë.

²⁴ Nöö di wosu ka de nango ta begi Gadu a goonliba aki, nöö hën seei dë wan peentje fuu

lei soni nëën tu. Biga hën ta lei u taa a sō wan gaan hebi kamian Gadu ta dē a liba ala. Nöō na a di wosu di libisëmbë maun mbei aki Masa Jesosi Keesitu go e, dee sëmbë. Nönö. Ma a go te a liba ala ka Masa Gaangadu seei ta dē. Nöō fa a go dē, fu u libisëmbë hedi wē e.

²⁵ Nöō Masa Jesosi ku dee Gaan Mindima u goonliba aki, de tooka a sëmëni soni. Biga dee disi, na de seei buuu de ta tja go paka e, ma hën a paka ku fëën seei buuu. Hën tu, an dē fanöudu fu Masa Jesosi musu nango ta ko hiniwan jaa, kumafa dee disi nango a di Kaba Hebi Kamian u Gadu ta ko. Nönö. ²⁶ Biga ee sō, nöō fu sensi di ten di Masa Gaangadu mbei goonliba, nöō a bi o ta tja pena ta dëdë sëmëni pasi kaa, tee kisi fa u dē aki. Ma nöō an dē sō e. Wē biga a di mama u hii ten, nëën a ko di wan kodo pasi tō, hën a hopo ën seei da Gadu kuma wan paima, paka puu hogi du a u liba.

²⁷ Dee sëmbë o, Masa Gadu buta taa hibiwan libisëmbë musu dëdë wan kodo pasi tō, nöō a baka fëën a o kai i a kuutu. ²⁸ Nöō sōseei wē Jesosi, Keesitu dëdë wan kodo pasi tō. Nöō fa a dëdë dē, naandë Gadu kuutu ën da sitaafu, fu sëmëni sëmbë sa kumutu a di sitaafu de bi o kisi u dee hogi du u de. Nöō hën wē a toona go ka a bi kumutu, ma a o toona ko di u tu pasi e. Ma nöō fa a o ko dē, na fa a dëdë paka da sëmbë u hogi du möön e, dee sëmbë. Nönö. Ma a o ko faa puu u dee sëmbë dee ta luku ën tja go ka hogilibi an dē möön.

10

Aki ta lei faandi mbei Masa Jesosi ko a goonliba.

¹ Wë nöö dee sëmbë, „leti kumafa u taki dë,„ dee soni dee dë a dee wëti u Isaëli bi dë soni u luku ku wojo nöö, fu sëmbë sa sabi fa dee möön bunu soni dee bi o ko a bakaten aki o dë. Ma de an bi dë dee tuutuu wan u dee soni eti e. Fëen mbei dee mbeti de ta tja ko ta kii hiniwan jaa baka na baka nöömö naandë, de an sa heepi dee sëmbë dee ta ko ta begi Gadu a di fasi dë möönsö u de sa ko dë gbelingbelin sëmbë söndö föutu a Gadu wojo. ² Biga ee de bi sa heepi, nöö dee sëmbë bi o ko dë limbolimbo a Gadu wojo di wan pasi. An bi o dë fu de musu ta tja mbeti nango ta kii baka na baka nöömö. Hën tu, ee dee soni bi a’ kaakiti tjika, nöö hati u dee sëmbë an bi o ta latja sö te de misi a wan soni, biga a bi paka kaa.

³ Ma an bi dë sö e. Fa dee sëmbë ta paka hiniwan jaa baka na baka dë seei, ma an ta puu dee hogi du u de a de liba möönsö. Ma a ta toona ta da de mëni nöömö fu dee awoo hogi dee de bi du. An ta kaba a de hati möönsö. ⁴ Wë biga di buuu u dee lö soni dë, dee womi kau, de kaabita sö, an tjika u sa puu hogi a sëmbë liba e, kwetikweti.

⁵ Nöö fëen mbei a di ten di Masa Jesosi ta ko a goonliba, hën a fan ku Gadu taa:

Dee soni dee de ta tja ko kii ta paka i dë,
na de wë i bi kë e.

Ma i seeka wan libisëmbë sinkii da mi,
„fu mi sa go du di soni di i kë awaa.„

⁶ Biga dee soni de ta kii ta tjuma ta da i tangi,
ku dee de ta tjuma ta paka paima u hogi du,
ja a’ piizii ku de seei.

⁷ Nöö hën mbei mi taa:

“Wë luku, mi ko e, Gadu,
fu mi ko du di soni di i kë awaa.

Sö de bi sikifi u mi buta a di buku kaa.”
Sö Masa Jesosi taki e.

⁸ Wë ja jei fa a taki dë nö? Hii fa di Isaëli wëti buta da de taa de musu ta tja dee soni dë ko da Gadu seei, ma töku Masa Jesosi taa: “Dee mbeti dee de ta tja ko ta kii ta da i dë, ku dee peesenti dee de ta da i, ku dee de ta tjuma ta paka paima u hogi du, na de i bi kë. Ja a’ piizii ku de.” ⁹ Nöö hën a toona taki taa: “Wë luku, mi ko fu mi ko du di soni di i kë awaa.”

Wë nöö sö i si taa Jesosi Keesitu puu dee awoo soni dee bi dë, buta di Gadu kë. ¹⁰ Nöö hën a ko e, hën a dëdë paka dee hogi du fuu da u ku ën seei sinkii di wan pasi dë fu nöömö. Hën wë da di soni Gadu bi kë e, dee sëmbë. Nöö hën mbei u sa ko dë gbelingbelin a Gadu wojo söndö föutu awaa.

Aki ta lei fa di paima di Masa Jesosi paka hebi tjika.

¹¹ Dee sëmbë o, fa dee mindima u Isaëli dee ta taanpu ta du di wooko u de sai dë, nöö di wan paima nöö wë de ta tja ko hiniwan daka baka na baka naandë e. Ma an ta heepi möönsö u puu hogi du a sëmbë liba.

¹² Ma di oto Mindima u ta taki aki, wan kodo pasi tö a tja wan paima go paka, nöö hën tjika fu nöömö fu paka dee hogi du fu hii u libisëmbë tuu. Nöö di a paka te a kaba, nöö hën a go sindo fëen a di kaba hebima kamian a di letimaun së u Gadu. ¹³ Nöö kumutu a di ten dë, hën a sai dë ta luku fu Gadu musu booko dee felantima fëen saka buta nëen basu, kuma wan piki bangi i ta buta futu. ¹⁴ Fa a sai dë, an dë fa a hopo paka oto paima möön e. Biga di wan kodo paima dë, hën tjika kaa faa seeka hii u dee sëmbë dee dë apaiti da Gadu tuu. Fa a paka

da u dë, nöö u ko seei gbelingbelin sëmbë a Gadu wojo kaa, nöö sö nöö woo dë fu nöömö.

¹⁵ Nöö di soni naandë wë di Akaa u Gadu bi taki a fesi e, di a taa:

¹⁶ Sö wan buka mi o mbei ku de a bakaten.

Mi o tja dee wëti u mi go buta a de fusutan.

Tee a de hati dendu seei de o ta fii de.

Nöö hën a toona taki möön, a taa:

¹⁷ Dee awoo hogi du u de, kumafa de bi booko dee wëti u mi,

ma o mëni dee soni dë möön seei.

Sö a taki e.

¹⁸ Wë nöö ka Gadu an ta hoi dee hogi du u sëmbë a bëë möön, nöö an o dë u paka paima möön tu e, dee sëmbë. Kaba u di soni di dë.

Aki ta lei fa Masa Jesosi

heepi de tjika.

¹⁹ Dee sëmbë u mi o, fa Masa Jesosi tuwë di buuu fëen a goon da u dë, hën wë jabi di pasi da u fuu sa waka fuu seei waiwai go dou leti a di Kaba Apaiti Kamian ka Gadu dë. ²⁰ Biga di gaan koosu di bi tapa di pasi da u, hën an dë möön. Di sinkii u Masa Jesosi di de sitaafu tefa de kii ën dë, hën wë da di gaan koosu di tënë jabi da u fuu sa go dou a Gadu awaa.

²¹ Nöö fu di di pasi jabi da u sö kaa, u ko abi sö wan bumbuu Gaan Mindima ta tii u dee sëmbë dee dë a di wosudendu u Gadu, nöö an dë fuu panta e, dee sëmbë. ²² Ma un boo nango a Gadu ta begi ën ku limbohati söndö ganjan. Un boo go nëen ku bumbuu biibi seei sabi taa an o jaka u. Wë biga di hati fuu lëmbë ku di buuu fu Masa Jesosi kaa. Fa u dë aki, an ta latja möön u dee hogi u

bi du. Nöo di sinkii fuu seei, hënseei wasi ku wan limbolimbo wata, „biga u waka a Masa Jesosi baka te u tei dopu„.

²³ Nöo fa u ta piki sëmbë taa woo feni bunu a Gadu a bakaten dë, dee sëmbë, nöo wan boo disa u biibi sö e. Ma un boo hoi gingin nëën. Wë biga di sëmbë di paamusi u di bunu dë, a dë wan sëmbë di u sa abi futoou nëën liba. An o ganjan u möönsö.

²⁴ Nöo di u sabi sö kaa, nöo un boo buta mēni a di fa u sa du heepi u seei fuu libi bunu ta lobi u seei makandi. ²⁵ Wan boo disa u ta miti makandi e, kumafa so sëmbë ta disa. Ma un boo ta ko makandi ta da u seei taanga nöömö. Di soni dë, a dë gaan fanöudu soni da unu e, fa un ko ta si taa di daka ta zuntu di Masa Jesosi o toona ko aki.

Aki ta bai de a wan gaan soni.

²⁶ Nöo mi kē bai unu a wan soni möön e, dee sëmbë. Ee wan sëmbë i bi ko sabi dee soni u Masa Gaangadu, gbelingbelin wan kaa, nöo hën i ta du hogi ku sabi nango nöömö, nöo paima an fika da i möön e, di sa paka puu i fu ja kisi sitaafu a Gadu.

²⁷ Fa i sai dë, nöo ku panta nöo joo ta dë ta luku di kuutu u Gadu di a o kuutu i, ku di gaan faja di i si o tjuma dee felantima fëën.

²⁸ Wan sabi fa a bi dë a fesi nö, dee sëmbë? Ee wan Isaëli sëmbë i söşö dee wëti dee Gadu da Mosesi taa ja dë nëën, nöo i musu dëdë. Ee tu dii sëmbë si i, hën de konda taa sö wan soni i bi du tuu, nöo sëmbë an bi dë u sa puu i möönsö fu ja dëdë e.

²⁹ Wë nöo unfa i mēni? Ee a dë sö taa di sëmbë di misi dee lö wëti naandë sa kisi sö wan gaan sitaafu, nöo ee wan sëmbë ta makisa di Mii u Masa Gaangadu aki ku basufutu wë? Na wan möön

gaan sitaafu a o kisi ö? Biga a ta sösö di buuu di bi sitampu di Buka di Gadu mbei ku u aki, di buuu di bi limbo ën kaa. A ta sösö di Akaa u Gadu di ta libi ku u ku sō wan bunuhati. Nöö sō wan pei sēmbē i musu kisi wan gaan sitaafu. ³⁰ Nöö di sitaafu di i si joo kisi dē, na libisēmbē o da i ën e. Biga u sabi ambē bi taki di soni dē taa:

Mi a fika da, fu mi toona paka dee sēmbē
dee ta du hogi.

Gadu wē taki sō e, dee sēmbē. Nöö a dē sikifisikifi a wan oto kamian u di Buku möön taa:

Masa, hēn o kuutu dee sēmbē fēen.

³¹ Nöö a dē wan gaan soni u panta da tuutuu, fii musu ko kai a di libilibi Gadu maun fu hēn musu sitaafu i.

Aki ta bai de fu de an musu

disa di biibi.

³² Dee sēmbē o, fa i si mi ta fan ku unu aki, un musu toona mēni di ten wojo fuunu bi ko limbo njunjun. De bi ta toobi unu seei ta fuka unu, ma tökuseei wan bi hai baka disa möönsö. ³³ So juu de bi ta buta unu a lanti fesi ta da sen ta sitaafu. So juu oto sēmbē bi kisi dee lö sitaafu dē, nöö hēn un taanpu ku de. ³⁴ Un bi ta kusumi makandi ku dee otowan fuunu dee de bi tuwē a dunguwosu. Di ten di de bi tei dee gudu fuunu, wan bi kai ën gaan soni möönsö, ma un bi dē ku wai seei fu di un sabi taa un abi wan möön bumbuu gudu a Gadu ala di an o kaba a sösö möönsö. ³⁵ Fa un bi dē fuunu ku kötöhati ku wai dē, nöö wan musu bia möönsö e, dee sēmbē. Sö nöö un musu ta dē nöömö, nöö woon feni gaan paima seei a Gadu.

³⁶ Fēen mbei wan musu lasi hati e, ma be un tai hati go dou. Be un ta du kumafa Masa Gadu kē

fuun ta du nöömö, nöö woon kisi dee soni dee a bi paamusi unu. ³⁷ Wë biga fa u dë aki an o dë longi möön, nöö di soni de bi sikifi a Gadu Buku o ko pasa taa:

Di sëmbë di bi taa a o ko, nöö a o ko tuu e,
a di leti ten fëën.

An o lati.

³⁸ Nöö di sëmbë di biibi te a ko gbelingbelin a mi wojo,

hën o feni libi.

Ma ee i ta hai baka disa nöö ma o a' piizii ku i e.

Sö Gadu taki e, dee sëmbë.

³⁹ Ma fa u taki ën dë seei, ma wa dë a dee sëmbë dë dendu e, dee ta hai baka fu de go kaba a sösö. Ma u dë a dendu u dee sëmbë ta biibi ën, dee a heepi te u feni libi nëën kaa.

11

Aki ta lei andi da biibi.

¹ Wë dee sëmbë o, di soni de kai biibi, andi dëën? Wë biibi hën da wan soni dë a i hati i ta mëni nöö i sabi gbelingbelin taa joo feni ën nöömö. Söseei tu, a dë wanlö soni ja ta si ma i sabi gbelingbelin taa de dë tuu. Hën wë da biibi e. ² Nöö di biibi dë dee gaan sëmbë u Isaëli bi abi, hën mbei de bi feni gafa.

³ Nöö u seei tu, fa u ta biibi aki, nöö hën mbei u ko sabi taa dee wöutu u Gadu wë mbei goon ku liba ku hii soni tuu. An dë taa a tei dee soni libisëmbë wojo sa si nöö hën a mbei de e, ma fan nöö a fan, nöö hën dee soni ko.

Aki ta taki soni u di biibi u Abeli.

⁴ Wë nöö un boo toona mëni fa so u dee fesiten sëmbë u Isaëli bi ta biibi Gadu.」

Fa Abeli bi sai dë, nöö a biibi Gadu e, hën wë a tja wan paima go tjuma da Gadu di bumbuu möön di fëen baaa Kain. Nöö di fa a biibi dë mbei Gadu tei ën fu wan bumbuu sëmbë te hënseei gafëen taa a tja wanlö bumbuu paima ko dëen. Nöö hii fa Abeli dëdë gaanduwe kaa, ma töku di biibi di a bi ta biibi dë mbei u ta lei soni nëen eti.

Aki ta taki soni u di biibi u Enöku.

⁵ Nöö sōseei Enöku bi ta biibi Gadu, hën mbei Gadu puu ën a goonliba aki sōndō dëdë kii ën. De suku ën te de wei, de an si ën möönsō, biga Gadu bi tei ën puu tja go fiaa. Ma nöö de bi ta taki sō fëen kaa bifō di soni dë pasa taa Gadu bi abi piizii ku ën te tjika.

⁶ Nöö sō e, dee sëmbë. An dë taa Gadu sa a' piizii möönsō ku wan sëmbë di an ta biibi e. Kwetikweti. Biga te wan sëmbë joo ko nëen, nöö i musu biibi taa a dë. Nöö sōseei tu i musu biibi taa a ta paka dee sëmbë dee ta suku ën ku wan hati.

Aki ta taki soni u di biibi u Noa.

⁷ Nöö Noa bi ta biibi Gadu tu e. Hën mbei Gadu bi wasikōi ën fu dee soni dee o ko ma de an bi dë u si eti. Nöö hën Noa kisi lesipeki u Gadu, hën a mbei di gaan sipi faa tjubi dee sëmbë fëen wosu dendu fu de an dëdë a di wata. Nöö di fa Noa biibi Gadu dë, nöö hën puu gogo u dee otowan a dōō taa de, de an bi kē biibi möönsō. Fëen mbei de kaba a sōsō. Ma Noa hën a fika ku libi e, nöö hën Gadu kondëen a dendu u dee sëmbë dee a ta tei u bumbuu sëmbë fu di de ta biibi ën hedi.

Aki ta taki soni u di biibi u Abahamu.

⁸ Nöö sōseei Abahamu bi ta biibi Gadu tu. Hën mbei di Gadu kai ën faa musu kumutu a di kondë fëen go a wan oto kondë di a o kisi a bakaten, nöö

hën a piki e. Nöo hën a tei pasi, hën a nango söndö faa sabi naasë a nango.

⁹ Nöo di fa a ta biibi Gadu dë, hën mbei tu aan toobi faa libi kuma wan wakama a di köndë di Gadu bi paamusi ën dë. Biga na a wan bëtë wosu a ta libi e, ma a ta libi fëen a wanlö mbeti kakisa wosu kuma pelawosu sö, hën ku dee böngö fëen, dee Isaki ku Jakopu. Biga de tuu abi dee paamusi u Gadu makandi. ¹⁰ Fa Abahamu bi ta sai fëen dë, nöo a ta mënï wan köndë eti di o ko, nöo di köndë dë o dë seei fu nöömö, kuma wan wosu de mbei ku bumbuu sitonu posu. Nöo di Sëmbë di buta fa di köndë dë musu mbei, ku di Sëmbë ta mbei di köndë seei, hën da Masa Gaangadu.

¹¹ Fa Abahamu biibi Gadu tjika dë, hën wë mbei a kisi kaakiti faa sa pali wan mii, hii fa di jaa fëen faa pali bi pasa gaanduwe kaa nöo di mujëe fëen Sala seei tu an bi sa pali. Ma tökusee de pali e. Wë biga fa Gadu paamusi Abahamu wan mii dë, nöo Abahamu futoou ën fu di a sabi taa a dë wan sëmbë di i sa a' futoou nëen liba, nöo di soni a taki o ko pasa nöömö. ¹² Nöo hii fa i si taa a di së u pali miii, nöo a bi dë kuma wan dëdëdëdë sëmbë di na sa pali möönsö, ma töku a pali e. Nöo hën di wan kodo sëmbë dë hën ko abi bakamii te a hia kuma dee teeja a liba ala ku dee sandu sii dee dë a ze di na wan sëmbë sa konda.

¹³ Fa u ta taki soni u dee sëmbë aki sö, nöo de tuu dëdë bifö de feni hii dee soni Gadu bi paamusi de. Ma tökusee te dou a di dëdë ten u de seei, de ta biibi Gadu eti. A dë kuma de bi ta si dee soni te a longi ala, nöo de ta wai da de seei. Hii fa de ta libi a goonliba aki seei, ma de ta piki kodo taa de an dë u goonliba aki. Wakama nöo de dë. ¹⁴ Nöo ee wan

sëmbë i taki sö kaa, nöö hën da i ta mëni wan oto köndë eti, di dë fi seei.

¹⁵ Ma nöö fa i si dee sëmbë bi ta mëni wan oto köndë dë, nëën da di köndë ka de bi kumutu e. Wë biga ee hën de bi ta mëni nöö de bi sa toona go nëën baka. Ma an bi dë sö. ¹⁶ Ma di köndë di de ta hangi fu de go naandë, nöö a dë wan möön bumbuu köndë di dë a Gadu ala. Nöö fëën mbei sen an kisi Masa Gaangadu faa taa a dë Gadu u de, biga a bi seeka di köndë dë da de kaa.

¹⁷⁻¹⁸ Nöö Abahamu fa a sai dë, a bi ta biibi Gadu tuu o. Biga di ten di Gadu poobëën luku, nöö a piki. An niinga u tja di wan kodo womi mii fëën dë go faa tjuma da Gadu kuma wan paima kumafa Gadu mandëën. Hii fa Gadu bi ta paamusi ën taa Isaki, di mii fëën naandë, hën o pai mbei böngö dëën, ma nöö an hoi di mii a baka möönsö. Ma a go u go du di soni di Gadu taki dëën. ¹⁹ Wë biga a kuutu ku ën hati taa ee a kii di mii seei, ma Gadu abi taanga tjika faa sa toona weki ën baka. Nöö ee fuu taki, nöö sö a pasa tu e. Biga Abahamu toona feni hën mii, Gadu puu ën a dëdë „buka” tuu.

Aki ta taki soni u di biibi

u Isaki ku Jakopu.

²⁰ Wë nöö söseei Isaki biibi Gadu tu. Nöö fëën mbei di a o dëdë hën a fan ku dee mii fëën, Jakopu ku Esau, te a kaba konda fa soni o waka ku de a bakaten. Hën a hopo maun a de liba fu Gadu musu limbo fesi da de.

²¹ Nöö Jakopu, sö a bi ta biibi tu. Hën mbei di a o dëdë, hën a hopo maun a dee mii u Josëfu liba tu, fu Gadu musu limbo fesi da de. Fa a bi gaandi dë

seei te a ta hëngi a di kokoti fëën, ma töku a ta begi Gadu ta gafëën eti.

Aki ta taki soni u di biibi

u Josëfu.

²² Nöo söseei Josëfu biibi Gadu tu. Fëën mbei di a bi sabi taa a o dëdë, nöo hën a fan ku dee sëmbë fëën manda de taa te a dëdë nöo de musu tjubi dee dëdëbonu fëën, fu te de o toona go a de köndë nöo de tja de go ku de go bei. „Wë biga a bi ta biibi taa te wan daka Masa Gadu o puu dee Isaëli sëmbë fëën a Egepiti köndë nöömö kumafa a bi paamusi de, toona tja de go a de köndë Kaana baka.„

Aki ta taki soni u di biibi u Mosesi ku dee sëmbë fëën.

²³ Söseei di tata u Mosesi ku ën mama biibi Gadu tu e. Hën mbei wë di de pai ën, de tjubi ën dii liba a wosu dendu naandë. Hii fa di könu u Egepiti bi buta di wëti dë taa de musu kii hii dee njunjun pai womi mii u Isaëli sëmbë, ma de an fëëë u de booko di wëti dë. Biga de si taa di mii aki sö dë wan apaiti mii, nöo an musu dëdë.

²⁴ Nöo di juu ten di Mosesi ko bigi tjika, nöo hënseei ta biibi tu e. Hën mbei an kë fika a Egepiti köndë dë ta tja di në taa a dë miii u di mujëë mii u könu Falao möön. ²⁵ Ma a ta kuutu ku ën hati taa a möön bunu dëën faa saka go tja sitaafu ku dee sëmbë u Gadu makandi, möön leki fa a sai ku dee sëmbë u Egepiti köndë ta njan dee piizii u de, dee an ta kai ku Gadu. Fa dee lö piizii sai naandë, a wan ten nöo de o kaba nöömö, „ma dee u Gadu an o kaba möönsö.„

²⁶ Nöo hën a sakëen seei tja sen e, fu di Heepima di o ko hedi. Biga a si taa di nama a o nama ku dee sëmbë u Gadu dë, nöo a möön bunu dëen möön dee hia gudu fu Egepiti köndë. Biga a o kisi wan möön bumbuu paima a Gadu a bakaten. ²⁷ Di fa a biibi Gadu tjika dë, nöo hën mbei wë a kumutu fëen a Egepiti köndë. Aan toobi seei ee könu hati boonu ku ën, ma a go fëen fiaa. Nöo hën a hoi go dou leti kuma hënseei wojo ta si Gadu nëen fesi dë, di libisëmbë wojo an sa si. Biibi nöo a biibi taanga sö.

²⁸ Nöo baka u di dë, nöo fu di a ta biibi Gadu, hën mbei a buta dee Isaëli sëmbë fëen u de njan di daka de ta kai Pasika. A di daka dë, de bi kii mbeti tei nöngö lëmbë dee wosu dööbuka u de, fu di basia u Masa Gadu Köndë an musu kii dee fosu womi mii u de ƿkumafa a o kii dee fosu womi mii u dee Egepiti köndë sëmbë.

Aki ta taki soni u di biibi

u dee Isaëli sëmbë.

²⁹ Nöo söseei tu, dee Isaëli sëmbë u di ten ala bi ta biibi tu e. Nöo fëen mbei de waka a di Bë Ze dendu pasa go dou a di oto së tela ala, leti kuma de dë a wan dëedëë goon ta waka. Ma di dee Egepiti sëmbë bi go u go waka a de baka, nöo hën de dëdë kaba a sösö fiaa a di wata.

³⁰ Nöo dee sëmbë u Isaëli dee ko a baka, nöo de-seei biibi Gadu tu. Fëen mbei di de waka lomboto di köndë de kai Jelikou sëbën daka, nöo hën dee sitonu peni ta tapa di köndë dë booko holou kai a goon, hën de waka go tei di köndë.

Aki ta taki u di biibi u Lakabu.

³¹ Nöo söseei di jajo mujëe de kai Lakabu di bi ta libi a di köndë de kai Jelikou bi ta biibi Gadu tu e. Hën mbei di dee sëmbë u Isaëli puu sëmbë u go luku di köndë ee unfa de sa booko ën, nöo hën di mujëe dë kisi dee sëmbë hoi tjubi nëën wosu. Hën mbei di de booko di köndë, nöo de an kii ën kumafa de kii dee otowan dee an bi kë piki Gadu buka.

Aki ta lei fa sëmëni soni bi pasa fu di sëmbë bi ta biibi.

³² Wë andi seei dë u mi musu taki möön, dee sëmbë? Wë biga di ten ko sati da mi kaa u mi musu konda da unu fa Gidion bi ta biibi, fa Baaki bi ta biibi, fa Simison bi ta biibi, fa Jefita bi ta biibi, fa Dafiti bi ta biibi, fa Samueli ku dee oto fesiten tjabukama u Gadu bi ta biibi. ³³ Biibi nöo de bi biibi Gadu sö, nöo so u de wini köndë, so u de ko hedima ta tii köndë a wan leti fasi. So u de ta biibi tefa de kisi dee paamusu u Gadu dee a bi da. So u de biibi te de tapa di mbeti de kai lëun buka seei fu an njan de kii. ³⁴ So u de biibi te Gadu booko di kaakiti u faja saka da de, an tjuma de kii möönsö. So u de, a fika piki de kii de ku sëufangi, ma di biibi de biibi Gadu nöo hën puu de. So u de an bi taanga, ma di biibi di de biibi Gadu mbei de ko taanga. So u de bi kisi gaan kaakiti a feti dendu seei fu de feti go dou, hën de fon dee gaan hia sodati u oto köndë tuu fiaa jaka de puu tuwë go. ³⁵ So u dee mujëe, dee sëmbë u de bi dëdë nöo de toona feni de baka e. Di biibi u de wë mbei de toona weki baka.

Aki ta lei taa na hii biibima

ta kumutu a sitaafu.

„Ma fa i si u ta taki ën aki seei, ma na hii dee biibima tuu kumutu a sitaafu e.” Biga so u de, dee

hogihatima da de gaan sitaafu kii. De bi sa disa di biibi kumutu a di sitaafu, ma de an kë. Wë biga de sabi taa ee de dëdë seei, ma te de toona weki nöö de o feni wan möön bumbuu libi.

³⁶ So u de bi dë tifiهدي a hii fasi, ee de ta mbei de fa, ee de ta kosi de, ee de ta fon de, ma de bi dë u de nöö. So u de, de tai ku bui tja go söötö a dunguwosu. ³⁷ So u de, de vinde sitonu naki de kii pii. So u de, de san koti puu a mindi. So u de, de kii ku sëufangi. So u de bi dë a sitaafu te de ko fika de wanwan tö ta bisi sikapu kakisa ku kaabita kakisa fu koosu u de. Pena nöö de bi pena sö.

Sö wë libisëmbë bi ta sitaafu dee sëmbë bi ta biibi dë tjika e, ta du peipei hogi ku de. ³⁸ So u de an bi a' tan kamian hën de go ta waka ta lontu a dee sabana kamian, a dee kununu liba, ta libi a dee sitonu baaku ku dee doti baaku. Fa i si dee sëmbë dë bi ta biibi Gadu ta tja sitaafu tjika dë, nöö dee oto sëmbë u goonliba aki an bi waiti tjika e, fu de ku sö wanlö bumbuu sëmbë musu nama seei.

³⁹ Wë nöö dee sëmbë u taki aki, nöö de tuu kisi gafa fu di de bi ta biibi Gadu hedi, dee sëmbë. Ma di soni di Gadu paamusi de, hën nöö de an bi feni eti a di libiten u de. ⁴⁰ Biga Gadu bi ta mëni wan möön bumbuu sondi faa du da u a di ten fuu aki. Nöö di a du ën kaa, nöö u ku dee sëmbë u taki dë tuu makandi sa ko bumbuu sëmbë gbelingbelin a Gadu wojo awaa söndö föutu.

12

Aki ta lei u fa fuu ta kule

a di pasi u Gadu.

¹ Wë nöö dee sëmbë, fa u bi taki u dee hia sëmbë gidjii dë, nöö u musu tei hati a de e. Biga de da kotoigima ₁ta lei u taa Gadu dë wan Gadu di u sa a' futoou nëën liba₂.

Boo taa di libi fuu a goonliba aki, u dë kuma te wan sëmbë ta fia kule faa wini wan paima. Sö u musu kule bunu a di pasi di Gadu buta da u. Dee soni dee ta hebi u fu wa sa kule bunu, nöö u musu puu de a u sinkii tuwë. Söseei tu, dee soni dee lo' u kisi u a di libi fuu ma de an ta kai ku Gadu, nöö u musu lusu de puu mbei de an kisi u tuwë. Nöö un boo tai hati e, dee sëmbë, ta kule a di pasi liba nöömö di Gadu maaka buta da u fuu kule nëën.

² Ja sabi fa a dë te wan sëmbë ta fia kule nö? A abi wan maaka tee nëën fesi ala di a ta luku nöömö faa kule tololoo go dou nëën. Wë sö nöö u seei abi wan maaka tu e. Hën da Masa Jesosi. Nöö wa musu puu wojo nëën möönsö e. Biga hën da di Sëmbë di waka a u fesi kaa ta lei u fa fuu musu biibi, nöö hën da di Sëmbë ta seeka di biibi fuu tu, faa musu dë gbelingbelin a Gadu wojo.

Nöö di Masa Jesosi bi dë a goonliba aki, hënseei bi abi wan maaka nëën fesi tu di a bi ta biinga u dou nëën. Hën da di wai di a o wai a bakaten. Nöö fëën mbei aluwasi fa di sitaafu u di lakpa pau bi hebi dëën u tjai, ma tökuseei a tjëën e, dee sëmbë. An bi a' toobi ku di sen di de dëën naandë. Nöö hën a tja di sitaafu dë te a kaba, nöö hën a go sindo fëën a di kaba hebi kamian a di letimaun së u Gadu ala.

³ Wë nöö hën wë fuun ta mëni e, dee sëmbë, fa a bi tja sö wan gaan sitaafu a dee takuhati sëmbë maun. De bi ta biinga seei u booko ën saka ta fon mëën ku buka, ma nöö an piki. Nöö ee un dë ta

mëni fa a tja di sitaafu dë tjika, nöö wan o lasi hati a dee fuka fuunu. ⁴ Wë biga fa un ta biinga dë ku dee soni dee an ta kai ku Gadu fu de an wini unu, nöö wan biinga [kuma Masa Jesosi eti e]. Biga na wan daka buuu kumutu a unu sinkii eti.

Aki ta lei fa u de musu luku

dee sitaafu dee de ta kisi.

⁵ Dee sëmbë o, fa un ta tja sitaafu dë, a sa kë un fëëkëtë di fan Gadu bi fan ku unu fu da unu hati ö? A kai unu miii fëën taa:

Mii o, di kiija Masa ta kiija i aki ta da i sitaafu, ja musu tei ën kuma wan sösö soni e.

Ja musu lasi hati te a ta gandji da i.

⁶ Wë biga di sëmbë di a lobi, hën wë a ta kiija.

Söseei di sëmbë di a tei ko miii fëën, hën a ta sitaafu te a du hogi.

Sö Gadu taki e.

⁷ Hën mbei te un ta tja sitaafu, nöö un musu ta luku ën kuma Gadu hën ta kiija unu kuma wan tuutuu mii fëën. Wë biga unsë un sabi wan mii di hën tata an ta kiija ta gandji da so juu? ⁸ Ma ee ja ta kisi kiija kumafa dee oto mii u Gadu ta kisi, nöö hën da ja dë wan leti mii fëën e, ma i dë oto tata mii.

⁹ Wë un sabi fa a dë a goonliba aki, dee sëmbë. U ta abi tata aki di ta kiija u, nöö u ta lesipeki de, na sö nö? Wë nöö di kiija fuu Tata a liba wë? Na u musu saka möön gaanfa dëën möön dee tata fuu u goonliba aki nö? Biga Gadu hën ta kiija di akaa fuu, fuu feni libi u teego. ¹⁰ Nöö fa dee tata fuu u goonliba aki sai dë, de ta kiija u fu wan pisiten nöö, ku wan kiija di de ta mëni taa sonte hën sa bunu da u. Ma Gadu hën ta kiija ku wan gbelingbelin kiija

seei. Biga a sabi taa sö wan kiija o heepi u fuu ko dë bumbuu kuma hënseei, söndö föutu a u libi.

¹¹ Nöö a dë sö tuu taa te i ta kisi sitaafu a di kiija liba nöö ja ta si ën kuma wan bumbuu soni da i, biga a ta hati i. Ma ee i tai hati tei di sitaafu dë, nöö a bakaten nöö joo si taa a mbei i ko ta libi a wan leti fasi a Gadu wojo, ku wan bööböö hati seei.

¹² Nöö sö e, dee sëmbë. Fa i si un ta tja sitaafu dë, nöö wan sindo dë gudjuu möön e. Ma un hopo taanpu be dee suwakisuwaki maun fuunu ku dee suwakisuwaki kini fuunu ko taanga baka. ¹³ Un musu ta waka tololoo a di pasi u Masa Jesosi e, ta koti ën ku sinkii tee a ko gbegedee. Nöö te dee sëmbë dee an bi sa waka taanga ta ko, nöö de o feni ën limbolimbo fu de waka, nöö de o ta waka a di pasi te de ko kisi deseei.

Aki ta lei u fa wan biibima

musu libi.

¹⁴ Nöö awaa woo taki wantu soni u di fa un musu libi kuma biibima. Fa un sai dë, dee sëmbë, un musu mbei möiti be un ta libi fiifi ku hii sëmbë e. Un musu dë seei gbelingbelin sëmbë apaiti da Masa Gaangadu. Biga ee wan sëmbë ja dë sö, nöö ja o si Masa. ¹⁵ Nöö un musu köni tu, fu na wan fuunu musu lasi di bunu di Gadu kè da u ku ën bunuhati.

Nöö ee wan hogi soni bi pasa ku i, nöö ja musu hoi ën a hati faa fika dë mbei lutu e. Biga te fii sabi a sa ko wan gaan toobi soni da i ta poi sëmëni sëmbë libi.

¹⁶ Nöö be un köni tu e, mbei na wan fuunu musu libi a wan fanafiti fasi a di sè u manu ku mujëë.

Nöö wan musu dë kuma di womi de kai Esau e, dee sëmbë. Biga Esau an bi a' toobi ku Gadu, nöö

hën a du sösö te a lasi di leti a bi o abi kuma di fosu mii fëën tata. Hii dee gaan bunu dë tuu a sei fu wan kodo paabi baafu hedi. ¹⁷ Nöo un sabi taa a bakaten a bi toona kë ën, ma an bi sa feni ën möön. Hii fa a toona ta suku ën ku wata wojo ku këë seei, ma de an dëën möön. Biga a poi kaa.

Aki ta lei u möön fa di fesi buka ku di baka buka tooka.

¹⁸ ǀDee sëmbë o, fa un ko a Gadu aki, nöo an dë kumafa a bi dë a fesi e, di ten Gadu da Isaëli sëmbë dee wëti.ǀ A di ten ala de bi dou a wan gaan kununu u goonliba aki. Nöo di kununu ta kisi faja, kamian ko baaka dungudungu pii, gaangadu ta koti faja ta bai, hii mundu bi dë ku panta tee na soni. ¹⁹ De jei wan tutu ta piki, wan töngö ta piki a di kununu dë liba, ta fan ku de. Gadu wë ko ta fan ku de sö e. Nöo de fëëë seei tee na soni. Hën de begi Mosesi taa be di töngö dë an musu fan ku de möön, biga de an sa tjëën. ²⁰ Söseei tu de fëëë di wëti taa na nama seei de musu go nama a di kununu dë. Ee wan mbeti seei go nama nëën, nöo de musu tei sitonu naki ën kii wante. ²¹ Hii dee soni dë bi dë wan gaan panta soni te Mosesi seei taa: “Mi ko fëëë tee sinkii u mi ta tëëmë.” A sö wan fasi Gadu bi da de di fosu buka e, dee sëmbë.

²² ǀMa fa un ko a Gadu a bakaten aki, nöo an dë sö möön e. Biga na a di kununu ala un ko.ǀ Ma un ko dou a di kununu de kai Sion di dë a Jelusalen dendu, nöo di Jelusalen dë, an dë u goonliba aki. Ma hën da di köndë u di libilibi Gadu di dë a liba ala. Un ko dou a dee gaan hila basia u Masa Gaangadu köndë dusudusu wan, ka de dë makandi ta wai tee na soni. ²³ Un ko mökisi a di keiki u Gadu, nöo hii u dee sëmbë dee dë a di keiki

aki tuu dë kuma wan fosupai mii di o kisi di bunu fëen Tata a bakaten. Biga në fuu tuu dë sikifisikifi a liba ala kaa. Un ko dou a Masa Gaangadu seei, di Kuutuma di ta kuutu ku leti a hii sëmbë liba. Un ko mökisi ku dee akaa u dee sëmbë dee Gadu bi tei fu bumbuu sëmbë di de bi dë a goonliba aki, nöö fa u dë aki de ko dë söndö föutu tuutuu awaa. ²⁴ Un ko dou a Masa Jesosi tu e, dee sëmbë, di tja di njunjun buka ko, di Gadu mbei ku u aki. Nöö un ko dou tu a wan buuu di ta taki wan möön suti soni da u möön leki di u Abeli di bi ta bai ta hakisi paima. Biga di buuu i si dë, ku ën de lëmbë u puu dee hogi du fuu a u liba mbei u ko limbo.

²⁵ Nöö fa Masa ta fan ku unu fa u dë aki, nöö wan musu mbei taangajesi dëen, dee sëmbë. Biga di a bi fan ku dee sëmbë ala ta bai de a soni, nöö a wan kununu u goonliba a bi dë ta fan ku de. Nöö ee de bi niingëen, nöö aan fa u de bi sa du te nöö de an bi o kisi sitaafu e.

Wë nöö ee sö a bi pasa di a fan ku de a di goonliba aki, nöö di ka a dë a Gadu Köndë ala ta fan ku u wë? An dë möön hebi nö? Nöö ee u bia baka dëen, nöö woo kisi wan möön gaan sitaafu seei.

²⁶ Di Gadu bi fan ku dee sëmbë a di ten ala, nöö di fan fëen bi seki di goonliba. Ma nöö fa u dë aki a ko paamusi wan soni taa:

Mi o ko seki goonliba wan pasi möön e,

ma na goonliba wanwan mi o seki.

Goon ku liba tuu mi o seki.

Sö Gadu taki e.

²⁷ Nöö fa a taki “di wan pasi möön” dë, a dë sö taa hii dee soni dee dë u seki tuu o puu kai kaba a söso di wan pasi dë wante, dee soni Gadu mbei buta a liba ala ku dee a mbei buta a basu aki tuu.

Nöö di soni mbei a o pasa sō, fu dee soni dee an sa seki kaba a sōsō nöö musu fika.

²⁸ Ma uu dē sēmbē u wan kōndē di an o seki kaba a sōsō mōōnsō, nōō Gadu hēn da di Kōnu u di kōndē dē. Nōō di u sabi sō kaa, nōō un boo ta da Gadu tangi ta lesipeki ēn gaanfa a wan leti fasi di fiti ēn.

²⁹ Wan boo dē felantima fēēn e. Wē biga di Gadu di u ta begi aki, a abi kaakiti tjika kuma faja faa tjuma hii poipoi soni kaba a sōsō fiaa.

13

Aki ta lei fa u musu libi.

¹ Dee sēmbē o, un musu ta lobi unu seei makandi nōōmō kuma baa ku baa e, leti kumafa un ta du dē kaa.

² Nōō wan musu fēēkētē u kisi oto sēmbē hoi a unu wosu e. Wē biga sō wanlō sēmbē bi du kaa, nōō hēn de bi tei basia u Masa Gadu Kōndē gbolo sōndō de sabi.

³ Nōō un musu ta mēni dee otowan fuunu dee dē a dūnguwasu, leti kuma unu seei dē makandi ku de a dūnguwasu dē tu. Sōseei tu, ee so fuunu ta kisi sitaafu, nōō a musu dē da un dee otowan leti kuma unu seepi ta kisi di lō sitaafu dē tu.

⁴ Nōō di fa manu ku mujēē ta libi, a musu dē wan gaan lesipeki soni da hii sēmbē e. Wan womi an musu waka ku wan oto mujēē di an dē mujēē fēēn a wosu, nōō sōseei tu wan mujēē an musu waka ku wan oto womi di an dē manu fēēn. Ee wan sēmbē i booko di wēti dē, nōō Gadu o kuutu i da i sitaafu e. Biga a o kuutu hiniwan sēmbē di ta libi a wan fasi di na fiti di fasi di a buta fu manu ku mujēē musu libi.

⁵ Fa un sai dë, dee sëmbë, wan musu lobi möni te a kisi unu buta nëën basu e, ma un musu ta tifihedu ku dee soni un abi kaa. Biga Gadu bi taki taa:

Ma o disi i seepi, kwetikweti.

Na wan juu mi o disa i wanwan möönsö.

⁶ Nöo hën mbei u sa taki seei söndö panta a u hati taa:

Masa hën da mi Heepima. Ma o fëëë.

Andi seei wan sösö libisëmbë sa du ku mi?

⁷ Nöo dee sëmbë o, un musu ta mënü dee fesima fuunu e, dee bi tja di buka u Gadu ko konda da unu. Un musu luku un wini de wini a di libi u de, nöo un ta djeesi de a di fa de ta biibi.

⁸ Jesosi Keesitu, fa a sai dë, an ta tooka e. Di fa a bi dë jeside ku tide, sö nöo a o dë u nöömö teego.

Aki ta bai de a wanlö njunjun lei sëmbë ta tja ta lei.

⁹ Nöo mi taki e, dee sëmbë, wan musu ta bia nango ta ko a dee sömëni njunjun lei de ta tja ko ta lei unu naandë e. Biga de ta toona buta wëti a unu liba möön, kuma sö wan soni un musu njan mën a sö wan fasi. Nöo ee i hoi dee lö wëti dë seei, un heepi de abi da i? Döösë soni nöo de dë, ma de an sa tooka di hati fii möönsö. Ma di bunuhati u Gadu di a abi ta heepi u, hën nöo sa da u taanga fuu ko kumafa a kë.

¹⁰ Wë biga wan kamian dë ka de paka dee hogi du fuu da u kaa e, hën da di lakpa pau. Nöo di sëmbë di paka de da u, hën da Masa Jesosi. Nöo di paka dë an nama seei a soni u njan a wëti fasi e. Nöo dee sëmbë dee ta suku heepi nöömö a dee awoo döösë wëti u Isaëli, de aan leti u de mökisi ku u a di kamian aki.

¹¹ Fa i si di Gaan Mindima u Isaëli bi ta tja di buuu u dee mbeti go paka a di Kaba Hebi Kamian naandë seei, ma tókuseei a döösë u di kampu ala de bi ta tja di mbeti sinkii go tjuma. ¹² Nöö söseei a bi pasa ku Masa Jesosi tu. A döösë u di köndë a go tja di sitaafu. Naandë a tuwë di buuu fëen paka di paima da u fuu ko limbo a Gadu wojo. ¹³ Fëen mbei, dee sëmbë, ee de ta luku u kuma wan döösë sëmbë fu di u ta biibi a Masa Jesosi liba hedi, nöö an musu bigi da u. Ma un boo go nëen ala a döösë u di köndë nöö, go tja sen ku ën makandi. ¹⁴ Biga u sabi taa dee köndë ka u ta libi a goonliba aki, de an o dë fu nöömö e, ma u ta luku wan oto köndë a Gadu ala di o ko, nöö hën o dë u nöömö.

Aki ta lei fa u musu libi möön.

¹⁵ Fa Jesosi paka di paima da u dë, dee sëmbë, nöö a dë fuu ta gafa Gadu nöömö. Biga te u du sō, nöö a o dë kuma wan suti peesenti u ta tja ko dëen ta dëen tangi. Nöö di lö peesenti dë, a fiti wi dee sëmbë dee ta piki taa u ku ën nama.

¹⁶ Nöö wan musu fëekëtë u ta libi bunu ku sëmbë e, ta paati dee bunu dee un abi da unu na unu. Biga Gadu ta tei dee lö libi dë tu kuma wanlö peesenti un ta tja ko dëen, nöö a ta wai ku de seei.

¹⁷ Dee sëmbë o, un musu ta saka unu seei a dee fesima fuunu dee ta heepi unu a di biibi e. Te de taki wan soni da unu, nöö be un ta piki de buka. Wë biga de da dee sëmbë dee ta luku unu fu hati fuunu dë a Gadu nöömö, nöö te wan daka de o piki Gadu soni fëen. Hën mbei un musu ta piki de buka a soni, be de sa dë waiwai a di wooko u de. Wan musu mbei de dë fukafuka, biga ee nasö nöö an o tja bunu ko da unu tu.

¹⁸ Fa u dë aki, dee sëmbë, u si kuma u abi wan limbo hati, an ta toobi u a soni möön, nöö u kē fuun ta begi da u be u ta libi a sö wan leti fasi nango nöömö.

¹⁹ Nöö mi kē fuun begi da mi apaiti baa taa abiti möön mi o sa toona ko a unu baka. Sö mi kē fuun begi da mi e, dee sëmbë.

Aki di biifi ta tapa.

²⁰⁻²¹ Wë dee sëmbë o, Masa Gadu di nëen hii kötöhati ta kumutu musu dë ku unu e. A musu da unu hii dee soni un abi fanöudu fuun libi kumafa a kē. Biga fa a weki Masa Jesosi a dëdë dë, hën da a tei di buuu fëen kuma paima hën a sitampu di njunjun Buka a mbei ku u libisëmbë fu nöömö. Nöö hën a butëen faa kiija u kumafa wan Bumbuu Sikafuma ta kiija dee sikapu fëen.

Fa Gadu sai dë, nöö a musu ta seeka di libi fuu e, dee sëmbë. A musu mbei Jesosi Keesitu ta heepi u nöömö fuu libi fa a kē. Fa a sai dë, hën abi hii gafa ku hii nëbai fu nöömö teego. A tan sö gbelin.

²² Nöö dee sëmbë u mi dë, mi ta hakisi unu piimisi e, fu dee fan mi fan aki kuma wan lai sö fu da unu taanga. Di fan u mi sati, ma be un tei ën sö nöö kumafa mi sikifi ën dë.

²³ Nöö mi kē fuun sabi taa de puu u mati Timoteo [a dunguwosu e]. Nöö ee a ko a mi a di ten aki, nöö mi ku ën o ko haika unu ala makandi.

²⁴ Un da dee fesima fuunu ku dee oto sëmbë u Gadu ala tuu gaan odi da mi taa mi dë. Dee otowan fuu dee ta biibi Masa a Italia köndë, de seei ta manda gaan odi da unu tu e.

²⁵ Masa Gadu musu tja unu tuu ku ën bunuhati. A tan sö.

Gadu Buku

New Testament in Saramaccan (NS:srm:Saramaccan)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saramaccan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Saramaccan

srm

Suriname

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Saramaccan

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

34d0907e-4b31-5f4f-b863-1c52b958344e